

МІНІСТЕРСТВО ОСВІТИ І НАУКИ УКРАЇНИ
НАЦІОНАЛЬНИЙ ТЕХНІЧНИЙ УНІВЕРСИТЕТ УКРАЇНИ
«КИЇВСЬКИЙ ПОЛІТЕХНІЧНИЙ ІНСТИТУТ ім. ІГОРЯ СІКОРСЬКОГО»



МІНІСТЕРСТВО ОСВІТИ І НАУКИ УКРАЇНИ
НАЦІОНАЛЬНИЙ ТЕХНІЧНИЙ УНІВЕРСИТЕТ УКРАЇНИ
«КИЇВСЬКИЙ ПОЛІТЕХНІЧНИЙ ІНСТИТУТ ім. ІГОРЯ СІКОРСЬКОГО»
ФАКУЛЬТЕТ ЛІНГВІСТИКИ
КАФЕДРА ТЕОРІЇ, ПРАКТИКИ ТА ПЕРЕКЛАДУ АНГЛІЙСЬКОЇ МОВИ

ЗБІРКА ТЕЗ

**V Міжнародної студентської науково-практичної
онлайн конференції**
**РЕАЛІЗАЦІЯ НАУКОВОГО ПОТЕНЦІАЛУ СТУДЕНТА
ВИЩОЇ ШКОЛИ: ВИКЛИКИ, ПЕРСПЕКТИВНІ НАПРЯМИ**

**REALIZATION OF RESEARCH POTENTIAL OF A UNIVERSITY
STUDENT: CHALLENGES, PERSPECTIVES**

6 квітня 2023 року

Організаційний комітет:

Корнева З.М.

Співголова оргкомітету, д.пед.н., професор, декан
факультету лінгвістики КПІ ім. Ігоря Сікорського

Тараненко Л.І.

Член оргкомітету, д.філол.н., професор кафедри теорії,
практики та перекладу англійської мови факультету
лінгвістики КПІ ім. Ігоря Сікорського

Коломієць С.С.

Член оргкомітету, к.пед.н., професор кафедри теорії,
практики та перекладу англійської мови факультету
лінгвістики КПІ ім. Ігоря Сікорського

Демиденко О.П.

Член оргкомітету, к.пед.н., доцент кафедри теорії,
практики та перекладу англійської мови факультету
лінгвістики КПІ ім. Ігоря Сікорського

Тікан Я.Г.

Член оргкомітету, к.пед.н., професор кафедри теорії,
практики та перекладу англійської мови факультету

лінгвістики КПІ ім. Ігоря Сікорського

Волощук І.П.

Член оргкомітету, к.пед.н., доцент кафедри теорії,
практики та перекладу англійської мови факультету
лінгвістики КПІ ім. Ігоря Сікорського

УДК 37.02

Реалізація наукового потенціалу студента вищої школи: виклики, перспективні напрями: тези доповідей V Міжнародної студентської науково-практичної конференції, 06 квітн. 2023 р. [Електронне видання]. – Київ, 2023. – 73 с.

Збірник містить матеріали щорічної студентської науково-практичної конференції, що має на меті залучення студентів до наукової діяльності, обмін знаннями та досвідом, визначення актуальних питань організації освітнього процесу в умовах пандемії, інноваційних тенденцій та перспектив розвитку педагогіки та методики викладання іноземної мови та перекладу.

Рекомендовано до друку засіданням кафедри кафедри теорії, практики та перекладу англійської мови факультету лінгвістики КПІ ім. Ігоря Сікорського (Протокол 13 від 14.04.2023).

Відповідальність за достовірність фактів, цитат, власних імен та інших відомостей несуть автори публікацій.

© Національний технічний університет України
«Київський політехнічний інститут ім. Ігоря Сікорського», 2023

ТЕЗИ ДОПОВІДЕЙ

ЗМІСТ

ПЛЕНАРНЕ ЗАСІДАННЯ

- Тетяна Маслова**, ЛА-в11ф, Факультет лінгвістики, КПІ ім. Ігоря Сікорського
Тенденції розвитку вищої освіти в Україні-----9
- Юлія Трипутіна, Єлізавета Дубінчук**, ЛА-21мп, Факультет лінгвістики, КПІ ім. Ігоря Сікорського
Підходи та методи реалізації завдань сучасної вищої освіти-----11
- Катерина Вороніна** ЛА-з21мп, Факультет лінгвістики, КПІ ім. Ігоря Сікорського,
Місії університету в світі: історія та сучасність-----13
- Світлана Хованець, Вікторія Боян**, ЛА-21мп, Факультет лінгвістики, КПІ ім. Ігоря Сікорського
Урахування індивідуальних особливостей учнів при плануванні навчального процесу-----14
- Мирослава Мазанович, Валерія Кузьміна**, ЛА-21мп, Факультет лінгвістики, КПІ ім. Ігоря Сікорського
Інноваційні підходи в активізації навчально-пізнавальної діяльності студентів-----17

СЕКЦІЙНІ ЗАСІДАННЯ

- СЕКЦІЯ 1: СТУДЕНТ ЯК СУБ'ЄКТ НАВЧАЛЬНОЇ ДІЯЛЬНОСТІ В АСПЕКТИ ПСИХОЛОГО-ПЕДАГОГІЧНИХ ЗАСАД ГУМАНІЗАЦІЇ ОСВІТИ**
- Анна Богданець**, ЛА-з21мп, Факультет лінгвістики, КПІ ім. Ігоря Сікорського
Розвиток лідерських якостей студентів у вищій школі: межі автономії студента-----20
- Олена Личак**, ЛА-з21мп, Факультет лінгвістики, КПІ ім. Ігоря Сікорського
Підходи та методи реалізації завдань сучасної вищої освіти-----22
- Тетяна Корчук**, ЛА-21мп, Факультет лінгвістики, КПІ ім. Ігоря Сікорського

Стратегії розвитку пізнавальних психічних процесів у навчально-професійній діяльності сучасних здобувачів вищої освіти-----24

Каріна Герасимнко, Ольга Третяк, ЛА-21мп, Факультет лінгвістики, КПІ ім. Ігоря Сікорського

Особливості інклюзивної освіти на прикладі вітчизняного та зарубіжного досвіду-----26

СЕКЦІЯ 2: ПРОФЕСІОНАЛІЗМ ПЕДАГОГА У СУЧАСНОМУ ОСВІТНЬОМУ СЕРДОВИЩІ, ВІТЧИЗНЯНИЙ ТА ЗАРУБІЖНИЙ ДОСВІД

Анастасія Урсул, ЛА-321мп, Факультет лінгвістики, КПІ ім. Ігоря Сікорського

Виклики, які стоять перед сучасною освітою-----28

Маргарита Маєвська, ЛА-321мп, Факультет лінгвістики, КПІ ім. Ігоря Сікорського

Ефективні технології навчання (сугестивна, інтеграційна, комп'ютерно-інформаційна)-----31

Анастасія Тимченко, Яна Іванова, ЛА-321мп, Факультет лінгвістики, КПІ ім. Ігоря Сікорського

Оцінювання якості викладання у закладах вищої освіти-----32

СЕКЦІЯ 3: ІННОВАЦІЇ В ОСВІТІ. НОВІТНІ ТЕХНОЛОГІЇ ТА ЗАСОБИ НАВЧАННЯ

Анна Волковенко, ЛА321мп, Факультет лінгвістики, КПІ ім. Ігоря Сікорського

Реалізація новітніх технологій в дистанційній формі навчання-----34

Валерія Коломієць, ЛА-321мп, Факультет лінгвістики, КПІ ім. Ігоря Сікорського

Реалізація інноваційних форм навчання у вищій школі (дистанційне навчання)-----37

Анастасія Брай, ЛА-321мп, Факультет лінгвістики, КПІ ім. Ігоря Сікорського

Інноваційні підходи до інтеграції cat програм у засоби навчання перекладу у закладах вищої освіти-----39

Єлизавета Костиріна, Володимир Довгопол, ЛА-21мп, Факультет лінгвістики, КПІ ім. Ігоря Сікорського

Інноваційні підходи та методи у педагогічній діагностиці-----41

Юлія Кончаківська, ЛА-з21мп, Факультет лінгвістики, КПІ ім. Ігоря Сікорського

Модернізація системи навчання за допомогою комп'ютерних технологій в умовах війни-----43

Ірина Козак

Технологія дистанційного навчання іноземних мов-----45

Катерина Гавриленко, Євгенія Шевченко, ЛА-21мп, Факультет лінгвістики, КПІ ім. Ігоря Сікорського

Реалізація дистанційного навчання в сучасних умовах навчального процесу-----47

Yelyzaveta Shpak, ЛА-21мп, Факультет лінгвістики, КПІ ім. Ігоря Сікорського

Innovative technologies and methods of teaching a foreign language at technical faculties / Інноваційні технології та методи навчання іноземної мови на технічних факультетах--49

СЕКЦІЯ 4: ПСИХОЛОГІЧНІ, ПЕДАГОГІЧНІ ТА МЕТОДИЧНІ ЗАСАДИ НАВЧАЛЬНОЇ ДІЯЛЬНОСТІ У ВИЩІЙ ШКОЛІ

Катерина Антошина, ЛА-21мп, Факультет лінгвістики, КПІ ім. Ігоря Сікорського

Технологія змішаного навчання: сучасний стан і перспективи-----51

Олена Ган, ЛА-з21мп, Факультет лінгвістики, КПІ ім. Ігоря Сікорського

Ділова гра у навчанні іноземних мов-----53

Катерина Шкурко, ЛА-з21мп, Факультет лінгвістики, КПІ ім. Ігоря Сікорського

Психологічні чинники якості навчання іноземних мов у вищій школі-----55

Капітонова Наталія, ЛА-з21мп, Факультет лінгвістики, КПІ ім. Ігоря Сікорського

Основні складові та моделі змішаного навчання-----58

СЕКЦІЯ 5: МОВА ТА ПЕРЕКЛАД

Вороніна Катерина, ЛА-321мп, Факультет лінгвістики, КПІ ім. Ігоря Сікорського

Особливості фахової мови медичної техніки-----61

Марія Дмитрова, ПА 05-20, Факультет германської філології і перекладу, Київський національний лінгвістичний університет

Функціонування інфінітива у заголовках новинних повідомлень в українській і британській пресі-----64

Данилюк Анастасія, ЛА-321мп, Факультет лінгвістики, КПІ ім. Ігоря Сікорського

Лінгвостилістичні особливості англомовних політичних промов Бориса Джонсона -----66

Діана Сацюк, ЛА-21мп, Факультет лінгвістики, КПІ ім. Ігоря Сікорського

Прагматичний потенціал номінативних речень сучасного англомовного кіносценарію---68

Єлізавета Костиріна, ЛА-21мп, Факультет лінгвістики, КПІ ім. Ігоря Сікорського

Переклад лінгвістичних лакун в міжкультурній комунікації-----71

ПЛЕНАРНЕ ЗАСІДАННЯ

Тетяна Маслова

група ЛА-в11ф, факультет лінгвістики

Національний технічний університет України

«Київський політехнічний інститут ім. Ігоря Сікорського»

ТЕНДЕНЦІЇ РОЗВИТКУ ВИЩОЇ ОСВІТИ В УКРАЇНІ

Найбільш глобальна тенденція сучасної вітчизняної вищої освіти є її європейська орієнтація, яка активізувалася з моменту підписання угоди про асоціацію між Україною та ЄС у 2014 р. Уже зараз помітним є поживлення співпраці між українськими та європейськими закладами вищої освіти, зокрема у сфері академічної мобільності студентів і викладачів, організації дистанційного навчання та науково-дослідницької діяльності. Проте важливо усвідомлювати, що європеїзація вищої освіти в Україні також передбачає дотримання спільних пріоритетів, серед яких – розвиток компетентностей для навчання впродовж життя, перелік яких був офіційно затверджений в Європейському Парламенті у 2018 р. і включає такі аспекти, як писемна грамотність та міждисциплінарна обізнаність, знання рідної та іноземних мов, математична грамотність та науково-технічні знання, цифрова компетентність, особистісний розвиток (внутрішня мотивація, самоусвідомлення, емоційний інтелект тощо), культурна обізнаність та самовираження, соціальна та громадянська компетентність, а також ініціативність та підприємливість (European Commission, 2019).

Для європейської освіти новими в цьому переліку були цифрова компетентність, тобто ефективне використання цифрових технологій для навчальних та професійних цілей і для активної участі в житті суспільства, і підприємливість, під якою розуміється широкий спектр особистих характеристик, які потрібні, щоб планувати й успішно управляти проєктами, що мають культурну, соціальну або комерційну цінність, і зокрема йдеться про критичне мислення, креативність, наполегливість, вміння співпрацювати і вирішувати проблеми. Відповідно, нова парадигма навчання, окрім опанування академічних дисциплін, націлена на розвиток інформаційно-комунікаційні компетентності та соціальних навичок.

Зрозуміло, що зміни в підході до навчання і новий перелік компетентностей для навчання впродовж життя є відповіддю на виклики сьогодення, пов'язані із глобалізацією та діджиталізацією сучасного суспільства, що у свою чергу означає, що до випускників вищої школи висуваються більші вимоги, і задля успішнішого переходу від їх навчання до

працевлаштування заклади вищої освіти, орієнтуючись на потреби ринку праці та суспільний попит, мають сприяти становленню конкурентоспроможної особистості із добре сформованими навчальними, життєвими та кар'єрними навичкам.

У цьому контексті особливого значення набувають аксіологічні аспекти вищої освіти: освіту як таку можна тлумачити як цінність, але, з іншого боку, освіта – це середовище формування ціннісної сфери особистості. Ціннісний вимір освіти полягає в тому, що освіта є соціокультурним явищем, і здобутки суспільства й культури поступово стають особистісним досвідом й цінностями тих, хто навчається. Тому серед тенденцій розвитку вищої освіти в Україні є пріоритетність формування у студентів вищої школи ціннісних орієнтацій, тобто смислів, які впливають на самоідентифікацію особистості і свідомого ставлення до здобуття якісної освіти як базової європейської цінності (Желанов, 2021; Коломієць & Тікан, 2019).

Серед базових цінностей університетської освіти вирізняють: академічні цінності (академічні свободи, сприяння росту інновацій, професійна компетентність, нові парадигми викладання та дослідження); цінності особистісного росту та благополуччя (самовизначення та самореалізація, професійна мобільність, конкурентоспроможність); цінності громадянського суспільства (свобода, відкритість, соціальна справедливість, толерантність); та організаційні цінності (прийняття рішень на основі узгоджених думок та інтересів, стандартизація якості освіти та освітніх програм, створення матеріальних цінностей і знань).

Практичною реалізацією таких цінностей вважаємо студентоцентроване освітнє середовище, у межах якого студент з об'єкта перетворюється на самостійний, відповідальний, професійно умотивований суб'єкт освітньої діяльності, викладач виконує функції мотиватора, організатора, консультанта, а взаємодія викладача зі студентами відбувається в площині ефективної партнерської діяльності, взаємоповаги та взаємної відповідальності за результати навчання (Заблоцька & Ніколаєва, 2021).

Таким чином, аксіологічна парадигма освіти є одним із стратегічних тенденцій розвитку сучасної вищої освіти в Україні, і студентоцентризм – це провідний стратегічний орієнтир та базова цінність, що цілком відповідає сучасним європейським вимірам.

Список використаних джерел

1. Желанов, Д. В. (2021). *Ціннісний компонент змісту університетської освіти в Норвегії та в Україні: порівняльний аналіз*. Дис. д-ра філософії, Харківський національний педагогічний університет ім. Г.С.Сковороди.
<https://dspace.hnpu.edu.ua/handle/123456789/9508>

2. Заблоцька, О. С. & Николаєва, І. М. (2021). Студентоцентризм як тренд сучасної освіти. *Наукові записки. Серія: Педагогічні науки*, (194), 29–33.

3. Коломієць, С. С. & Тікан Я. Г. (2019). *Аксіологічний вимір педагогічних новацій*. Монографія. К.: Вид-во GlobeEdit.

4. European Commission, Directorate-General for Education, Youth, Sport and Culture. (2019, July 8). *Key competences for lifelong learning*, Publications Office of the EU. <https://data.europa.eu/doi/10.2766/569540>

Юлія Трипутіна, Єлізавета Дубінчук

група ЛА-21мп, факультет лінгвістики

Національний технічний університет України

«Київський політехнічний інститут ім. Ігоря Сікорського»

ПІДХОДИ ТА МЕТОДИ РЕАЛІЗАЦІЇ ЗАВДАНЬ СУЧАСНОЇ ВИЩОЇ ОСВІТИ

Сьогодні глобальна освітня система переживає період радикальних перетворень з погляду методів, інформаційного змісту та освітнього простору. В геометричній прогресії зростає потік інформації, доступ до якої стає все доступнішим, що значно розширює можливості для навчання, котрі можуть бути менш формалізованими та більш інноваційними.

Сучасне молоде покоління має інші уявлення про успіх і стратегію його досягнення, в яких освіта сприймається не як соціальний ліфт та інструмент вибудовування кар'єри, а як засіб реалізації творчого потенціалу особистості (Виклики, що стоять перед сучасною освітою, 2020; Тенденції та виклики в сучасній системі освіти, 2018).

Умовно можна виділити дві групи викликів – світоглядні та управлінські (Тенденції та виклики в сучасній системі освіти, 2018). До світоглядних викликів належить прийняття парадигми Long Life Learning – освіти протягом усього життя, в тому числі і у психологічному аспекті.

Фактом є те, що як в індивідуальному сприйнятті, так і в суспільстві існують традиційні уявлення, що вчитися треба тільки на початку життя – в офіційних закладах освіти для успіху в школі й інституті, і тільки для того, щоб пізніше більше заробляти і бути більш успішним, потім навчання припиняється, починається робота, за якою належить заслужений відпочинок.

Виклик полягає в тому, щоб почати розглядати постійну освіту і самоосвіту як спосіб найбільш повно й осмислено проживати своє життя. Ще одним викликом є усвідомлення

ідеї про те, що освіта це перш за все становлення та розвиток. Суть освіти не зводиться до навчання знанням і навичкам. Останнім часом на перший план виходять дві інші її складові – формування/розвиток учня і його соціалізація.

Таким чином, ми можемо говорити про те, що сучасні виклики сприяли трансформації освітнього процесу та формуванню нових освітніх трендів, серед яких провідною є концепція навчання протягом усього життя.

Одним із основних завдань сучасної освіти є забезпечення рівних можливостей навчання для всіх вікових категорій, враховуючи, що потреба в навчанні для людей старшого віку не менш актуальна, ніж для дітей, проте специфіка навчання для різних вікових категорій відрізняється.

Концепція персоналізації процесу навчання передбачає індивідуальну траєкторію навчання, в якій програма створюється під людину, а не навпаки.

Зникнення межі між навчанням та роботою є ще одним освітнім трендом. Майбутня система освіти має забезпечувати повну підтримку людині при розв'язанні будь-яких завдань протягом усього життя.

І що найважливіше, з'являються нові освітні простори – бібліотеки, молодіжні центри, хаби, які стають просторами для розвитку неформальної освіти (Тенденції та виклики в сучасній системі освіти, 2018).

Чинники формування нової освіти (Виклики, що стоять перед сучасною освітою, 2020; Драйден, Вос, 2005):

- Епоха швидкісної комунікації, об'єднання світової економіки, посилення конкуренції.
- Старіння людства, зростання чисельності низькокваліфікованого прошарку.
- Зміна форм праці, поєднання великого і малого, спільне підприємництво.
- Відкриття дивовижного потенціалу мозку.
- Зростання сфери послуг, особливо освітніх.
- Новий бум самоосвіти, триумф особистості.

У підсумку зазначимо, що традиційні методи навчання і застаріла модель школи вже не відповідають вимогам сучасності, освіта як передусім розвиток особистості постійно модернізується та стає більш доступною для усіх вікових категорій, що реалізується в концепції навчання протягом життя.

Список використаних джерел

1. Виклики, що стоять перед сучасною освітою, або Чого боятися та чому радіти батькам та вчителям (2020). URL: <https://life.pravda.com.ua/columns/2020/12/28/243517/>

2. Драйден, Гордон, Вос, Джаннетт (2005). *Революція в навчанні*. / Пер. з англ. М. Олійник. Львів: Літопис. 542 с.

3. Тенденції та виклики в сучасній системі освіти (2018). URL: <https://osvitanova.com.ua/posts/1144-tendentsii-ta-vyklyky-v-suchasni-systemi-osvity>

Катерина Вороніна

група ла-321м, факультет лінгвістики

Національний технічний університет України

«Київський політехнічний інститут ім. Ігоря Сікорського»

Науковий керівник професор кафедри КТППМ С.С. Коломієць

МІСІЇ УНІВЕРСИТЕТУ В СВІТІ: ІСТОРІЯ ТА СУЧАСНІСТЬ

Місії університету в світі мають довгу історію, що охоплює багато століть і культур. У багатьох країнах університети були засновані з метою збереження та передачі знань, забезпечення професійної освіти та підготовки майбутніх лідерів.

З моменту свого заснування університет завжди відіграв особливу роль в суспільстві з різних точок зору, включаючи соціальну, ідеологічну, економічну та геополітичну. Ця інституція ніколи не залишалася статичною і продовжує зазнавати постійних змін, оскільки вимоги суспільства до вищої освіти змінюються і розвиваються. Університет є перехрестям швидкого розвитку суспільства, ринку праці та науково-технічної сфери, що породжує нові можливості і виклики. Крім того, у часи глобалізації університет стає не тільки національною інституцією, але й має наднаціональне значення.

З часом місії університетів змінювалися, відображаючи потреби суспільства і наукового прогресу. У XIX столітті університети стали більш націлені на науку та дослідження, а в XX столітті вони почали розвиватися як соціальні інституції, які займалися не тільки науковим дослідженням, але і служінням суспільству та забезпеченням навчання майбутніх лідерів.

Університет у XX столітті стикається з викликами, які надають можливість впливати на цілі регіони світу, однак при цьому збільшують множинність зовнішніх впливів на нього. Це призводить до зміни парадигми місії університету. Термін «місія» має багатогранні значення залежно від сфери використання. У контексті університету терміни «місія», «ідея університету», «роль університету» та «призначення університету» є синонімами. Місія університету складається з таких елементів, як призначення, цінності, стратегія, стандарти та поведінкові компоненти.

За концепцією Х. Ортеги-і-Гассета, університет є демократичною інституцією, що забезпечує рівний доступ до вищої освіти для всіх охочих і забезпечує високоякісну фахову підготовку, що сприяє позитивному розвитку людства. Він розглядав ідею «загальної культури» як основу своєї концепції університету, яка не має національних або часових обмежень. У своїй концепції він виділив чотири основні місії університету: навчання, підтримка наукових досліджень, підготовка політичного лідерства та виховання особистостей, які здатні здійснювати інтелектуальні інновації. Згідно з поглядами Х. Ортеги-і-Гассета, університет виконує три функції: передачу культури, забезпечення професійної освіти та просування науки. Головною метою університету повинна бути освіта, яка допоможе «звичайній людині» стати добрим громадянином. Крім того, він вважав, що університет повинен стати важливою «духовною силою» суспільства та «центром виховання інтелектуальної еліти».

Університет – це складна структура, яка націлена на особистий та соціальний розвиток. З одного боку, він розробляє знання, які необхідні для влади та контролю над світом, а з іншого – зближує людей та допомагає їм краще розуміти світ. Університет повинен діяти в обох напрямках, незважаючи на внутрішні суперечності, щоб сприяти розвитку людства та допомогти йому діяти ефективно.

Сьогодні місії університету продовжують розвиватися і змінюватися. Вони охоплюють забезпечення якісної освіти для студентів, підготовку фахівців у різних галузях знань, наукові дослідження та розробки, служіння суспільству та співпрацю з громадськістю та бізнесом.

У сучасному світі університети також стали важливими центрами глобального діалогу та міжкультурного співробітництва. Вони забезпечують можливість обміну знаннями та ідеями між студентами та вченими з різних країн, що сприяє розвитку міжнаціональної толерантності та співпраці.

Місії університету протягом історії постійно еволюціонували, відображаючи зміни в соціальних потребах та наукових досягненнях. Ця інституція завжди відігравала важливу роль у наукових, навчальних та соціальних сферах. Хоча опорними аспектами місії університету залишаються наукові дослідження, навчання та служіння суспільству, проте інші концепти додавалися відповідно до вимог суспільного розвитку на різних етапах.

Список використаних джерел

1. Заячук, Ю. (2020). *Інтернаціоналізація як складова діяльності університету та її роль у сучасній динаміці вищої освіти*. Український педагогічний журнал, 4. С. 34–44.

2. Курбатов, С. (2017). *Трансформація університету в контексті викликів XXI століття*. Теорія і практика управління соціальними системами, 4. С. 67–78.
3. *Academic Ranking of World Universities*. (2020). Retrieved from <http://www.shanghairanking.com>
4. Furstenberg, F. (2020, May 19). *University Leaders Are Failing*. *The Chronicle of Higher Education*. Retrieved from <https://www.chronicle.com/article/University-Leaders-Are-Failing/248809/>
5. Genovese, D. (2020, May 28). *These Universities Have the Highest Endowments*. Fox Business. Retrieved from <https://www.foxbusiness.com/lifestyle/these-u-s-universities-havethe-highest-endowments>

Світлана Хованець, Вікторія Боян

група ЛА-321м, факультет лінгвістики

Національний технічний університет України

«Київський політехнічний інститут ім. Ігоря Сікорського»

Науковий керівник: проф. КТППАМ Коломієць С.С.

ВРАХУВАННЯ ІНДИВІДУАЛЬНИХ ОСОБЛИВОСТЕЙ УЧНІВ ПРИ ПЛАНУВАННІ НАВЧАЛЬНОГО ПРОЦЕСУ

Учень – це особистість, яка не лише піддається педагогічному впливу у школі, але й проходить через свої внутрішні психологічні етапи розвитку, які супроводжуються проблемами і конфліктами. Період навчання у школи – це також період становлення особистості, період дорослішання, соціалізації та багато інших складних та емоційних процесів. Тому питання щодо врахування індивідуальних якостей особистості учнів, повинне стояти одним із перших у структурі розвитку та навчання всебічно розвиненої й освіченої людини (Степко, 2004).

Індивідуальність – це неповторна своєрідність людини, сукупність її власних особливостей. Індивідуальність людини проявляється в рисах темпераменту, характеру, у специфіці інтересів, у якості психічних процесів, в особливостях діяльності та творчості. Кожна людина відрізняється своїм внутрішнім суб'єктивним світом, і цей світ визначає її індивідуальність набагато сильніше, ніж її зовнішність і фізичні якості (Леонтьєв, 1985).

Індивідуальність призводить до суттєвих відмінностей у поведінці і потребах учнів. Їх індивідуальні особливості охоплюють: своєрідність відчуттів, сприйняття, мислення, пам'яті, уваги; особливості інтересів, нахилів, здібностей, темпераменту, характеру

особистості. Індивідуальні особливості впливають на розвиток особистості, ними значною мірою зумовлено формування всіх якостей.

Наразі спеціалісти не мають єдиної думки щодо питання враховування індивідуальних особливостей у вихованні та навчанні. Існує точка зору, що масовий навчальний заклад не може і не повинен враховувати індивідуальність, пристосовуватися до кожного окремого учня; всі мають отримувати однакові «порції» педагогічної уваги. Тобто, людина, яка закінчила той чи інший тип навчального закладу, повинна мати загальний, однаковий для всіх стандарт освіченості й вихованості, прийнятий у даному закладі.

З іншого боку, у педагогіки є прихильники іншої думки: виховання повинно максимально спиратися на індивідуальність. Педагогіка індивідуального підходу має на увазі не пристосування цілей і основного змісту навчання й виховання до окремого учня, а пристосування форм і методів педагогічного впливу до індивідуальних особливостей, з метою забезпечення запроєктованого рівня розвитку особистості. Особливо потребують індивідуального підходу так звані «важкі» вихованці – малоздібні, а також ті, у яких спостерігається затримка розвитку (Підласий, 2004).

Існують основні ознаки, які допомагають встановити психологічний тип та індивідуальні особливості особистості. Наприклад, різноманітні методики та анкети з визначення індивідуальних особливостей характеру, темпераменту та інших типологічних особистостей. На основі вже проведених досліджень, найбільш поширеним типом особистості вважаються амброверти, які володіють обома якостями, домінування якоїсь із них залежить від того, наскільки сильніший вплив ззовні (екстраверсія) або настрій (інтроверсія); окрім них є екстраверти – легкі у спілкуванні, у них високий рівень агресивності, мають тенденцію до лідерства, люблять бути в центрі уваги, легко зав'язують контакти, імпульсивні, відкриті, контактні, судять людей за зовнішнім виглядом, не заглядають усередину (холерики, сангвініки); та інтроверти – спрямовані на світ власних переживань, малоконтактні, мовчазні, важко заводять нові знайомства, не люблять ризик, переживають розрив старих зв'язків, не розглядають варіантів програшу й виграшу, мають високий рівень тривожності й ригідності (флегматики, меланхоліки).

Отже, такий підхід може бути використаний при плануванні навчального процесу освітньої та виховної роботи. Крім того, що особливо важливо для забезпечення якості освіти, урахування індивідуальних особливостей темпераменту допоможе налагодити контакт з учнями, стане у нагоді при плануванні парної роботи, роботи в малих групах, що є передумовою підвищення рівня ефективності навчально-виховного процесу.

Список використаних джерел

1. Леонтьев, А. Н. (1985). *Деятельность, сознание, личность*. М. 304 с.
2. Підласий, І. П. (2004). *Педагогіка: 100 питань – 100 відповідей* : навч. посібник для вузів. М. : ВЛАДОС–прес. 365 с.
3. Степко, М. Ф. (2004). *Вища освіта України і Болонський процес* : навч. посібник. Степко, М. Ф., Болюбаш, Я. Я., Шинкарук, В. Д. та ін. ; за ред. Кременя, В. Г. Тернопіль : Навч. книга – Богдан. 384 с.

Мирослава Мазанович, Валерія Кузьміна

група ЛАз21мп, факультет лінгвістики

Національний технічний університет України

«Київський політехнічний інститут ім. Ігоря Сікорського»

ІННОВАЦІЙНІ ПІДХОДИ В АКТИВІЗАЦІЇ НАВЧАЛЬНОЇ-ПІЗНАВАЛЬНОЇ ДІЯЛЬНОСТІ СТУДЕНТІВ

Навчально-пізнавальна діяльність студентів завжди була пріоритетом будь-якої системи освіти. У педагогічній практиці використовуються різні шляхи активізації пізнавальної діяльності: різноманітність форм, методів, засобів навчання, виправданий і свідомий вибір яких, за умов умілого та педагогічно виправданого поєднання, суттєво впливає на ефективність навчальної діяльності, стимулює активність і самостійність студентів.

Активізація колективної та індивідуальної уваги студентів можлива шляхом використання методу евристичної бесіди, дидактичної опори (наприклад, наочно-образні, конспекти, схеми тощо), самоперевірки та взаємоперевірки студентів. Студенту необхідно не тільки запам'ятати теоретичну складову отриманих знань, але й вміти використовувати їх на практиці (Шмир, 2016).

Отже, студенту під час навчального процесу потрібно не тільки розуміти та запам'ятовувати матеріал, але й володіти ним в практичній діяльності. Більш продуктивним результатом є в тому випадку, коли максимально активізуються розумовий і практичний навчально-пізнавальні процеси студента. У сучасних умовах освіта має бути спрямована на формування студентів як сильних особистостей, вміння визначати та ставити власну мету, робити вибір та бути за нього відповідальними, а також заохочування студентів набувати нових знань та навичок впродовж всього життя (там само).

Найбільшої активності студентів можливо досягти тоді, коли під час занять створюються ситуації, в яких студенти самі повинні: відстоювати свою думку, брати участь у дискусіях і обговореннях; ставити питання своїм товаришам і педагогам; рецензувати відповіді товаришів; самостійно обирати посилене завдання; знаходити декілька варіантів можливого вирішення проблеми; застосовувати самоперевірку, аналіз власних пізнавальних і практичних дій; вирішувати завдання шляхом комплексного застосування відомих способів їх розв'язання (Шмир, 2016).

Шляхом спеціально підготовлених завдань, які поступово ускладнюються, створюється проблемна ситуація, для виходу з якої студентові не вистачає наявних знань, що спонукає його до активного пізнання нового за допомогою викладача і за участю інших слухачів, спираючись на особистий або чужий досвід та логіку. Отже, студент отримує нові знання не в готових формулюваннях викладача, а в результаті власної активної пізнавальної діяльності.

В умовах бурхливого розвитку обчислювальної техніки та інформаційних технологій відкриваються також чудові можливості для раціонального та ефективного використання нових форм і методів для активізації навчально-пізнавальної діяльності студентів.

Багато дослідників вважають, що використання можливостей сучасних технологій позитивно впливає на пізнавальні процеси учнів. Наприклад, Songkram у своїй роботі засвідчує, що система електронного навчання ефективно формує пізнавальні навички студентів (Songkram, Puthaseranee, 2015).

Як ми знаємо, для результативного навчання виправдане застосування дидактичного принципу наочності, який може реалізуватися, на нашу думку, за допомогою комп'ютера і сучасних технологій. Таким чином викладач оптимізує та урізноманітнює педагогічний процес, що залучує увагу, критичне мислення та пам'ять учнів. Це всілякі онлайн-калькулятори, графічні сервіси, електронні бібліотеки тощо.

Використання великої кількості незалежних навчальних порталів, наприклад Moodle, забезпечує різноманітний характер самостійної роботи студентів і має освітньо-контролюючу природу (Adelabu, Adu, 2015).

Залучення і підготовка студентів до участі в різних очних і онлайн-конференціях, додаткових курсах тощо, створює середовище для розвитку і становлення студентів як наукових діячів, що в свою чергу пробуджує жагу до знань і науки.

Список використаних джерел

1. Шмир, М. Ф. (2016). *Активізація навчально-пізнавальної діяльності студента у контексті діяльнісного підходу*. К. С. 63-66.

2. Songkram, N., Puthaseranee, B. (2015). *E-learning System in Virtual Learning Environment to Enhance Cognitive Skills for Learners in Higher Education*. *Procedia – Social and Behavioral Sciences*, vol. 174, pp. 776–782.
3. Adelabu, O. A., Adu, E. O. (2015). *Information and Communications Technologies (ICT) Facilities for Effective Instructional Delivery in Tertiary Institutions*. *Journal of Communication*. Vol. 6, Issue 1. P. 182–187.

СЕКЦІЯ: СТУДЕНТ ЯК СУБ'ЄКТ НАВЧАЛЬНОЇ ДІЯЛЬНОСТІ В АСПЕКТІ ПСИХОЛОГО-ПЕДАГОГІЧНИХ ЗАСАД ГУМАНІЗАЦІЇ ОСВІТИ

Анна Богданець

група ЛА 21-мп, факультет лінгвістики

Національний технічний університет України

«Київський політехнічний інститут ім. Ігоря Сікорського»

РОЗВИТОК ЛІДЕРСЬКИХ ЯКОСТЕЙ СТУДЕНТІВ У ВИЩІЙ ШКОЛІ: МЕЖІ АВТОНОМІЇ СТУДЕНТА

The mediocre teacher tells.

The good teacher explains.

The superior teacher demonstrates.

The great teacher inspires.

William Arthur Ward

Місія сучасної вищої школи полягає у вихованні майбутнього лідера суспільства, свідомого громадянина та професіонала своєї справи. Зазначена місія реалізується завдяки застосуванню методів студентоцентрованого навчання та викладання. Викладання на засадах лідерства реалізується через триаду дій, які мають складати основу діяльності викладача: розкрити потенціал кожного студента, надихати та спрямовувати на результат.

За визначенням Ю. М. Рашкевича, студентоцентрований підхід в рамках парадигми вищої освіти передбачає урахування пріоритетів студентів при розробленні навчальних програм, більші можливості для студента щодо вибору змісту, темпу, способу та місця навчання. Вказаний підхід відповідає такій якості, яку демонструють саме студенти у вищій школі, як вибірковість, тобто прагнення отримувати лише ті знання, які є значущими для них (Рашкевич, 2014).

Для майбутнього лідера дуже важливо розвинути здатність працювати автономно, брати на себе відповідальність за свої дії. Цьому сприяє як зазначена вище можливість вибору певних параметрів навчання, складових навчального процесу, відповідно до своїх прагнень та інтересів, так і сам навчальний процес безпосередньо. Здатність до автономності включає можливість самостійно вирішувати навчальні задачі, бути ініціативним у їхньому розв'язанні, вміння ставити дослідницькі питання та шукати на них

відповіді. Роль викладача у цьому процесі заохотити відчуття автономності у студента та забезпечити необхідний обсяг підтримки.

Ініціативні, високо вмотивовані особистості у вищій школі, які вже володіють лідерськими якостями або які їх активно у собі формують, здатні змінити і навчальне середовище навколо себе: надихнути інших на особистісні зміни, зацікавити якомога більше студентів активно працювати над певним питанням, предметом. У довгостроковій перспективі це сприяє викоріненню тенденції ігнорування предмета чи дисципліни певною часткою студентів та підвищуватиме якість навчання у вищій школі.

Розвинути лідерські якості за допомогою навчального процесу можливо завдяки використанню інноваційних методів навчання. До прикладу, методи навчання у групі, навчання з використанням дистанційних технологій, метод тренінгів. Навчання у групі серед іншого допомагає розвинути таку навичку майбутнього лідера як формування міжособистісних взаємозв'язків. Діалог – ефективний спосіб зрозуміти поведінку інших людей, їхні потреби та інтереси. Робота в групі розвиває у студентів здібності до критичного мислення, комунікації та соціальної взаємодії. Залучення у навчальний процес дистанційних технологій, наприклад, заохочення студентів до самостійного проходження курсів за тематикою обраної дисципліни на електронних платформах у вільному доступі від інших університетів повністю відповідає як меті виховання лідерських якостей, так і виступає реалізацією європейської стратегії «Університети без меж». Зазначена стратегія передбачає активне навчання не лише з використанням ресурсів одного університету, а з використанням всіх можливих ресурсів, які студент здатен самостійно знайти та пристосувати для отримання знань та самовдосконалення. Інноваційні методи викладання забезпечують активність навчальної діяльності студентів, закладають основу для подальшого осмислення і розвитку фахових знань, застосування набутого досвіду на практиці (Universities without walls, 2021).

Крім того, розвитку лідерських якостей сприяє залучення студентів до органів студентського самоврядування, адже саме там вони можуть навчитися спільно вирішувати проблеми студентства, відстоювати власні інтереси та інтереси спільності.

Список використаних джерел

1. *Викладання в університеті на засадах лідерства: навчальний посібник.* (2016). К. : ДП «НВЦ «Пріоритети». URL: https://ihed.org.ua/wp-content/uploads/2018/09/vikladannya_v_Univers_na_zasadah_liderstva_Palamarchuk.O_2016_40c.pdf

2. Рашкевич, Ю. М. (2014). *Болонський процес та нова парадигма вищої освіти: монографія*. Львів: Видавництво Львівської політехніки. URL: <https://iepor.org.ua/edu-docs/rashkevych-yu-2014.html>

3. *Universities without walls*. (2021). A vision for 2030: European University Association, February URL: <https://eua.eu/downloads/publications/universities%20without%20walls%20%20a%20vision%20for%202030.pdf>

4. *Yerevan Communique: EHEA Ministerial Conference* (2015). URL: http://www.ehea.info/media.ehea.info/file/2015_Yerevan/70/7/YerevanCommuniqueFinal_613707.pdf

Олена Личак

група ЛА-321мп, факультет лінгвістики

Національний технічний університет України

«Київський політехнічний інститут ім. Ігоря Сікорського»

ПІДХОДИ ТА МЕТОДИ РЕАЛІЗАЦІЇ ЗАВДАНЬ СУЧАСНОЇ ВИЩОЇ ОСВІТИ

У сучасному світі вища освіта відіграє одну з ключових ролей у підготовці майбутнього покоління, тому вона також має розвиватись послідовно та змінювати свої підходи та методологію відповідно до вимог сучасності.

Вища освіта має два головні завдання – це підготовка висококваліфікованих фахівців та виховання покоління молодих людей. Тобто, з одного боку, це суто академічно-технічна підготовка та набуття необхідних знань задля подальшої трудової діяльності. А з іншого боку, це всебічне виховання молодих особистостей, їх підготовка до життя в соціумі, формування в них патріотизму, громадянської позиції, почуття власної гідності тощо. Таким чином, на інституті вищої освіти лежить дуже висока відповідальність за майбутні покоління та за долю держави загалом. І він має підлаштовуватись під вимоги сучасності (Системний підхід у вищій школі, 2014).

Починаючи з періоду початку пандемії, освіта зіштовхнулась із багатьма викликами і труднощами, які їй допомогли подолати сучасні технології. Саме за рахунок використання інноваційних технологій та впровадження їх в освітній процес вдалося виконати всі необхідні завдання та продовжити надання освітніх послуг (Інформаційні технології як основа і засіб, 2008).

Першим є особистісно-орієнтований підхід. Він полягає в тому, щоб знання засвоювались не лише шляхом трансляції викладач-студент, а шляхом запровадження самостійної роботи та досліджень, а також персоніфікованої та індивідуалізованої програми навчання. Цей підхід широко реалізується в сучасній вищій освіті.

Наступний підхід компетентнісний. Він широко застосовується в сучасній вищій освіті і полягає в тому, щоб дати здобувачу освіти не просто знання, а щоб він отримав та набув певні компетентності, тобто в комплексі уміння, знання та навички, а також сформовані ставлення та досвід (якщо звернутись до англійської термінології, то здобувач отримає не просто “knowledge” або “skills”, а “expertise”, що є повноцінним комплексом). Перевага цього підходу полягає саме в комплексності.

Спірним є рефлексивний підхід, адже він передбачає повністю самостійну роботу студента від процесу отримання знань, виконання певних наукових досліджень та до моменту рефлексії – тобто само оцінювання виконаної роботи. Цей підхід є неоднозначним, адже він може використовуватись лише як доповнення до інших підходів, бо самоосвіта є частиною освіти в загальному розумінні, але повністю її замінити не може. Тому він не є самостійним.

Також важливим є застосування професійно-орієнтованого підходу. Він полягає в тому, щоб на заняттях до уваги брався саме професійний інтерес студентів. Оскільки одним із завдань вищої освіти є саме підготовка професійних фахівців то цей підхід є необхідним і він загалом широко реалізується в закладах вищої освіти (Інформаційні технології як основа і засіб, 2008; Сучасні підходи до реалізації, 2018).

Отже, можна зробити висновок, що сучасна вища освіта підлаштувалась під вимоги сьогодення та адаптується відповідно до того, що відбувається в наших реаліях. Цьому дуже гарно сприяє запровадження та використання сучасних технологій (електронні комп'ютерні пристрої, мережа Інтернет, різні мультимедійні засоби навчання і т. д.), які допомагають зробити освіту якіснішою та доступнішою. При цьому також широко застосовуються загальні освітні підходи, такі як особистісно-орієнтовний, компетентнісний, рефлексивний та професійно-орієнтований, за допомогою яких напряду реалізуються всі головні завдання вищої освіти – навчання та виховання молодого покоління.

Список використаних джерел

1. *Інформаційні технології як основа і засіб реалізації інноваційних процесів в сучасній освіті.* (2008). Автореф. дис. на здобуття наук. ступеня канд. філос. наук : спец. 09.00.10 «філософія освіти». Олійник, Анатолій Іванович. Київ. 22 с.

2. *Системний підхід у вищій школі.* (2014). Підруч. для студ. магістратури. Шабанова, Ю. О.; М-во освіти і науки України; Нац. гірн. ун-т. Д.:НГУ. 120 с.

3. *Сучасні підходи до реалізації міжкультурної іншомовної освіти.* (2018). Николаєва, С. Ю.. Science and Education a New Dimension. Pedagogy and Psychology. Iss. 162. № 6 (66). P. 31–36.

Тетяна Корчук

група ЛА-з21мп, факультет лінгвістики

Національний технічний університет України

«Київський політехнічний інститут ім. Ігоря Сікорського»

Науковий керівник проф. КТППАМ Світлана Коломієць

СТРАТЕГІЇ РОЗВИТКУ ПІЗНАВАЛЬНИХ ПСИХІЧНИХ ПРОЦЕСІВ У НАВЧАЛЬНО-ПРОФЕСІЙНІЙ ДІЯЛЬНОСТІ СУЧАСНИХ ЗДОБУВАЧІВ ВИЩОЇ ОСВІТИ

Пізнавальні психічні процеси лежать в основі формування особистості майбутнього спеціаліста, адже разом з індивідуальними особливостями визначають ефективність фахівця будь-якої сфери.

Пізнавальна діяльність описується як процес відображення в мозку людини предметів та явищ дійсності. Серед пізнавальних психічних процесів виділяють: відчуття, сприймання, увагу, пам'ять, уяву, мислення і мовлення.

Реальність відображається у людській свідомості на двох рівнях: чуттєвому та абстрактному. Чуттєве пізнання здійснюється за допомогою відчуття, сприйняття та уявлення, тоді як абстрактне пізнання відбувається за участю процесів мислення та уяви (Психологія вищої школи, 2015).

Одним із найважливіших завдань вищої школи є формування творчої уяви студента, який стане креативним спеціалістом тієї чи іншої галузі, здатним працювати в умовах, що постійно змінюються, миттєво і вдумливо приймати рішення, знаходити вихід із будь-якої ситуації, а також генерувати нові ідеї та приймати професійні виклики.

Осмисленість як властивість сприймання яскраво простежується в процесі навчання. Наприклад, чіткість подачі матеріалу впливає на процес його засвоєння студентами. Якщо викладач певним чином виділяє досліджуваний предмет, сприймання матеріалу поліпшується. В усному мовленні для наголошення і виокремлення часто використовують паузи та інтонації. Крім того, створення комфортних умов для роботи студентів передбачає

врахування зовнішніх факторів, таких як освітлення, звукове середовище, кольорова гама, тощо.

Значна роль у розвитку пізнавальних психічних процесів у здобувачів освіти приділяється теоріям та стратегіям навчання.

У 1960-х роках педагог Джером Брунер розробив стратегію конструктивістського навчання, яка полягає в отриманні знань через керовані відкриття (Bruner, 1960). На думку вченого, головним завданням вчителя є не чітке пояснення змісту, а забезпечення учнів чи студентів відповідним матеріалом для самостійного отримання інформації шляхом спостереження, порівняння, аналізу подібностей і відмінностей.

Описуючи власну стратегію, орієнтовану на учня, французький психолог Жан Піаже назвав навчання зв'язком інформації з уже наявними знаннями (Bruner, 1960). В основі навчання лежить накопичення певних базових знань і поступовий перехід до більш складних тем. Вчений виділив три компоненти навчання: пристосування, тобто врахування нової інформації шляхом зміни вивченої раніше, засвоєння, а саме систематизація нових знань поряд із існуючими, та врівноваження, тобто збалансування засвоєної інформації з новою.

Наведені стратегії можна об'єднати в індивідуальний підхід до навчання, згідно з яким кожен учень унікальний і має власний досвід, знання та особливості сприйняття.

Створення навчального простору, який підходить кожному на основі індивідуальних знань, особливостей та характеристик, може покращити загальну продуктивність та вплинути на спосіб інтерпретації та сприймання інформації.

В останні роки поширеною практикою створення персоналізованого навчання є використання сучасних технологій, які не лише дають можливість навчатися з будь-якого куточку світу, але й пристосовані відповідно до індивідуальних особливостей учня.

Список використаних джерел

1. Піаже, Ж. (1992). *Теория Пиаже*. Разд. III: Теория стадий. История зарубежной психологии. 30-е – 60-е годы XX века. Тексты. Под ред. П. Я. Гальперина, А. Н. Ждан. М.: Изд-во Моск. ун-та. С. 232–292.
2. *Психологія вищої школи: підручник* (2015). Власова, О. І., Семиченко, В. А., Пащенко, С. Ю., Невідома, Я. Г. / за ред. Власової, О. І. К.: ВПЦ «Київський університет». 405 с.
3. Bruner, Jerome S. (1960). *The Process of Education*.
4. Bruner, Jerome S. (1968). *Processes of Cognitive Growth: Infancy*.
5. Piaget J. (2001). *Studies in Reflecting Abstraction*. Hove, UK: Psychology Press.

Каріна Герасименко, Ольга Третьак
група ЛА-321мп, факультет лінгвістики
Національний технічний університет України
«Київський політехнічний інститут ім. Ігоря Сікорського»
Науковий керівник проф. КТППАМ Світлана Коломієць

ОСОБЛИВОСТІ ІНКЛЮЗИВНОЇ ОСВІТИ НА ПРИКЛАДІ ВІТЧИЗНЯНОГО ТА ЗАРУБІЖНОГО ДОСВІДУ

Інклюзивна освіта як система надання освітніх послуг учням з особливими потребами є у фокусі уваги вітчизняної та зарубіжної освіти. Науковці та практики освітньої галузі досліджують психологічні, методичні та організаційні чинники ефективного запровадження інклюзивного підходу в закладах освіти.

Люди з інвалідністю завжди вважались однією з найбільш незахищених верств населення. Інклюзивний підхід полягає у виключенні будь-якої дискримінації дітей, що забезпечує однакове ставлення до всіх людей, але створює спеціальні умови для дітей з особливими потребами (Пехота, 2006). Мета інклюзії в освіті полягає в ліквідації соціальної ізоляваності, відторгнення, виключення, що є наслідком негативного ставлення до різноманітності з погляду раси, соціального стану, етнічного походження, релігії, статі й здібностей. Інклюзивна освіта є умовою більш широкої соціальної інклюзії (Інститут спеціальної педагогіки, с. 56-57).

У зв'язку з цим у передових країнах Європи було запроваджено реформацію освіти, де значну увагу приділено розвитку цього напрямку освіти. На даний момент у європейських країнах, склалася і продовжує удосконалюватися система розвитку інклюзивної освіти. У Литві, Норвегії показник інклюзії становить 90 %; в Угорщині – 57 %, в Польщі, Словаччині – 42 % (Колупасва, 2007). Досвід Австрії показав, що ефективними моделями навчання є інтегровані класи, взаємодіючі класи, малокомплектні класи, звичайні класи. В той же час у Бельгії функціонують 8 типів спеціальних закладів: для дітей з легким ступенем розумової відсталості, із середнім і важким, з емоційно-вольовими порушеннями та розладами поведінки (Корнієнко). Однією з перших країн, що визнали інтегративне та інклюзивне навчання найефективнішою формою здобуття освіти для дітей з розумовими та фізичними недосконаlostями, стала Італія.

В Україні показник інклюзії становить 7 %, який порівняно з іншими країнами є досить низьким. Проте розвиток «Нової української школи» забезпечує вдвічі більше дітей доступом до інклюзивної освіти. Завдяки тому, що всі учні мають навчатись в спільному

оточенні, незважаючи на відмінності між ними, моторний, когнітивний, мовний, соціальний та емоційний розвиток дітей із вадами покращується внаслідок цілеспрямованому спілкуванні з однолітками. Варто зауважити, що навчання орієнтується на сильні здібності та інтереси учнів, а оволодіння новими вміннями відбувається функціонально.

Вчитель має створювати навчальні плани та стратегії викладання з урахуванням особливостей учнів з вадами. При цьому такі діти мають отримувати додаткову допомогу, що їм знадобиться, для забезпечення успішності навчання (Пехота, 2006).

Для успішного виконання цього завдання потрібно підтримувати школи, що впроваджують інклюзивну систему навчання, на державному рівні, визначити чіткі засоби розвитку цієї форми освіти, пропагувати солідарність та взаємоповагу у суспільстві.

Список використаних джерел

1. Інститут спеціальної педагогіки і психології ім. Миколи Ярмаченка Національної академії педагогічних наук України... URL: https://ispukr.org.ua/?page_id=331#.Y52nprnZBw2w
2. Колупаєва, А. А. (2007). Досвід реалізації інклюзивної освіти в країнах Європи. Педагогічні основи інтегрування школярів з особливостями психофізичного розвитку в загальноосвітні навчальні заклади: Монографія. К.: Педагогічна думка. 458 с.
3. Корнієнко, Д. *Інклюзивна освіта в Україні...* URL: <https://www.gesetze.ua>
4. Пехота, О. М. (2006). *Андрагогічні проблеми в підготовці викладачів для системи післядипломної педагогічної освіти*. Чернівці: Букрек. 96 с.

СЕКЦІЯ: ПРОФЕСІОНАЛІЗМ ПЕДАГОГА У СУЧАСНОМУ ОСВІТНЬОМУ СЕРДОВИЩІ, ВІТЧИЗНЯНИЙ ТА ЗАРУБІЖНИЙ ДОСВІД

Анастасія Урсул

група ЛА-з21мп, факультет лінгвістики

Національний технічний університет України

«Київський політехнічний інститут ім. Ігоря Сікорського»

ВИКЛИКИ, ЯКІ СТОЯТЬ ПЕРЕД СУЧАСНОЮ ОСВІТОЮ

XXI століття, як наголошується в національній доктрині розвитку освіти України у XXI столітті, висуває нові вимоги до освіти. Глобалізація, швидка зміна технологій, утвердження пріоритетів сталого розвитку суспільства зумовлюють зростання ролі освіти. Сфера освіти найбільшою мірою визначає рівень розвитку людини, стає загальнонаціональним пріоритетом у все більшому числі країн світу. Саме тому зусилля повинні бути спрямовані на утвердження і в громадській думці, і в суспільній практиці справжньої пріоритетності сфери освіти як необхідної умови національного розвитку і національної безпеки.

Нові вимоги постають до змісту освіти, нових технологій навчання й виховання, розвитку креативного мислення. Увага фокусується на необхідності готувати не лише носія знань, а й творчу особистість, яка здатна використовувати здобуті знання для конкурентоспроможної діяльності у будь-якій сфері суспільного життя, тобто формувати компетентну особистість (Компетентнісний підхід у сучасній освіті, 2004).

Навчальний процес має посилюватися використанням активних і інтерактивних методів навчання, направлених на розвиток творчого мислення, формування відчуття самостійності, рішучості, відповідальності, вміння адаптуватися у життєвих ситуаціях, самостійно критично мислити, бути комунікабельним, вміння працювати в колективі (Вахрущева, 2007).

Важливими є такі якості як самостійність, творчість, здатність адаптуватися до стрімких змін у світі. Їх формування вимагає нових підходів до процесу навчання. Тому, навчання життєвих цінностей та навичок є необхідним елементом високоякісної освіти. Необхідно розвивати вміння критично і творчо мислити, адекватно сприймати себе й оточення, приймати виважені рішення, будувати конструктивні міжособистісні стосунки,

працювати в команді, демонструвати здатність бути лідером, зацікавлювати і створювати мотивації для інших, розв'язувати проблеми та керувати стресами (Жулінська).

Суттєвим викликом для сучасної освіти стала пандемія COVID-19. Яка стрімко перевела процес навчання в дистанційний формат. Заклади освіти в Україні зуміли адаптуватися до нових умов роботи під час пандемії COVID-19, яка зумовила університети у прискореному темпі перейти на цифрові технології. Але дистанційна освіта не може бути єдиною формою освіти, бо втрачається багато важливих функцій – насамперед, індивідуальний зворотний зв'язок, спілкування, соціалізація, командна робота, формування соціальних стосунків, виховання, співпереживання. Зростає нерівність в доступі до якісної освіти. В Україні й так той доступ нерівний, що засвідчило міжнародне дослідження якості освіти PISA, проведене в 2018 році. Діти з родинним з вищим соціальним статусом мають значно більші шанси на кращі результати навчання. А дистанційна освіта все це ще більше поглибила, адже дистанційна освіта потребує високої самодисципліни дитини (Важливо повернути дітей за парти).

Повномасштабна військова агресія збоку Російської Федерації внесла корективи й додала чимало нових викликів щодо безпеки організації навчального процесу, проблем енергосистеми України, фінансування освіти (Нам треба створювати таку освіту).

Фундаментальний виклик, який зараз стоїть перед освітою – це масштабування якісної освіти. Питання полягає в тому як зробити десять тисяч класних шкіл, сотні класних університетів, як зробити курси зміни професії, на яких будуть навчатися мільйон людей (Фундаментальний виклик, який зараз стоїть перед освітою).

Список використаних джерел

1. «Важливо повернути дітей за парти. Лілія Гриневич про освіту та безпеку під час війни», – інтерв'ю з Лілією Гриневич. URL: https://tvoemisto.tv/exclusive/vazhlyvo_povernuty_ditey_za_party_liliya_grynevych_pro_osvitu_ta_bezpeku_uchniv_pid_chas_viyuny_133113.html
2. Вахрущева, Т. Ю. (2007). *Інтерактивні технології як засіб активізації навчально-пізнавальної діяльності студентів*. Нові технології навчання. 2007. № 47. С. 64–68.
3. Жулінська, О. В. *Формування ціннісних орієнтацій сучасної студентської молоді в психолого-педагогічних умовах*. URL: <http://library.uipa.edu.ua/images/data/zbirnik/32-33/11zovppc.pdf>
4. *Компетентнісний підхід у сучасній освіті: світовий досвід та українські перспективи* (2004). Бібліотека з освітньої політики. Під ред. Овчарук О.В. К.: «К.І.С.». 112 с.

5. «Нам треба створювати таку освіту, щоб українці хотіли повертатись», – інтерв'ю з Анною Сидорук. URL: <https://cs.detector.media/community/texts/184887/2022-08-02-anna-sydooruk-osvitoriya-nam-treba-stvoryuvaty-taku-osvitu-shchob-ukrainsi-khotily-povertatys/>

6. «Фундаментальний виклик, який зараз стоїть перед освітою – це масштабування якісної освіти», – інтерв'ю з Іваном Примаченком. URL: <https://laboratoria.pro/blog/fundamentalnyj-vyklyk-yakuj-zaraz-stoit-pered-osvitoju--tse-masshtabuvannya-yakisnoi-osvity--intervyu-z-ivanom-prymachenkom>

ЕФЕКТИВНІ ТЕХНОЛОГІЇ НАВЧАННЯ (СУГЕСТИВНА, ІНТЕГРАЦІЙНА, КОМП'ЮТЕРНО-ІНФОРМАЦІЙНА)

Однією з характерних рис сучасної освіти є широке застосування різних технологій, їх поєднання, виникнення нових методів і підходів до організації та навчання.

Сугестивна технологія – це навчання на основі емоційного навіювання в стані неспання, що спричиняє надзапам'ятовування. Вона передбачає комплексне використання всіх вербальних і невербальних, зовнішніх і внутрішніх засобів сугестії. Реалізація цієї концепції передбачає створення особливих психолого-педагогічних умов навчання людини (Гончаров, 2008).

Основоположником сугестивної технології навчання став болгарський учений, лікар-психотерапевт Г. Лозанов, який у 1966 році створив науково-дослідний інститут сугестопедії. Болгарським дослідникам вдалося створити методику прискореного вивчення різноманітних навчальних дисциплін і дійти висновку, що сугестопедія не лише новий метод навчання, а й нова дидактично-психологічна система (Лозанов, 1973). Запропонована технологія сугестивного навчання (від англ. suggest – «навіювання») створена на основі загальної релаксації студентів (від лат. relaxatio – «зменшення напруги, розслаблення, відпочинок»). Її технологія дуже приваблива. Вона ґрунтується на наступних п'яти гуманних принципах:

- 1) ніякого зубріння;
- 2) навчання без втоми;
- 3) в основі навчання лежить інтерес, глибинна мотивація;
- 4) будувати навчання великими блоками;
- 5) створювати можливість комплексно вирішувати завдання.

Сугестивні засоби – авторитет, інфантилізація, двоплановість, інтонація, ритм і концертна псевдопасивність – спрямовані на розкриття резервних можливостей особистості. Застосування сугестивних засобів у педагогічній практиці може бути спрямоване на три етапи педагогічного процесу: підготовчий етап, етап засвоєння навчального матеріалу, етап активного відтворення засвоєних знань (Гончаров, 1995).

Розглянемо ще деякі досить добре відомі і не менш корисні технології навчання.

Говорячи про суть інтегрального (інтеграційного) навчання можна зазначити, що найважливішим у цьому є самостійність та комплексний підхід. Тут учень застосовує фантазію, уяву, починає бачити спільне на перший погляд у різних речах, бачення проблеми.

Комп'ютерно-інформаційні технології можуть як мотивувати учнів, так і розвивати практичну значимість, самостійно задавати питання та шукати на них відповідь досліджуючи багато інформації. Але комп'ютерні інноваційні технології є всього лише інструментом навчального процесу, головним залишається викладач, який зобов'язаний грамотно і доцільно використовувати сучасні інформаційні технології.

Список використаних джерел

1. Гончаров, С. М. (2008). *Сугестивні технології навчання в кредитно-модульній системі організації навчального процесу: навч.-метод. посіб.* Рівне: НУВГП. 118 с.
2. Гончаров, Г. А. (1995). *Суггестия: теория и практика.* М.: КСП. 320 с.
3. Лозанов, Г. К. (1973). *Основы суггестологии.* София. 225 с.

Анастасія Тимченко, Яна Іванова

група ЛА-з21м, факультет лінгвістики

Національний технічний університет України

«Київський політехнічний інститут ім. Ігоря Сікорського»

Науковий керівник проф. КТППАМ Світлана Коломієць

ОЦІНЮВАННЯ ЯКОСТІ ВИКЛАДАННЯ У ВИЩОМУ НАВЧАЛЬНОМУ ЗАКЛАДІ

Якість викладання і його оцінювання є однією з найбільш актуальних і водночас складних проблем в сучасній освіті, яке потребує теоретичного осмислення цієї проблеми в аспекті розмежування умінь та навичок, умінь та здібностей, що потребує комплексного аналізу названих понять в їх взаємозалежності.

Для підвищення рівня професійної компетентності викладачів, на думку багатьох дослідників, доцільно використовувати її **моніторинг**, який розуміється як систему регулярного збору інформації, об'єктивного її аналізу для прийняття відповідних рішень. Моніторинг формується як багаторівнева система діагностичних процедур, проведених з використанням кількісних методик, що максимально об'єктивно відслідковують якісні показники об'єкту моніторингу (1).

Слідом за П. Ю. Саухом проаналізуємо види професійних компетентностей викладача вищого навчального закладу. Компонентами **педагогічної компетентності викладача** є *предметна компетентність*, яка визначається як теоретична і практична готовність до викладання дисципліни; *дидактична компетентність* – здатність визначати цілі навчального заняття й всього курсу дисципліни, розробляти дидактичний матеріал для навчального заняття; *методична компетентність*, яка реалізується у використанні різноманітних освітніх технологій і засобів навчання, новітніх способах організації роботи студентів на занятті. До педагогічної компетентності належать також психолого-комунікативна, управлінська та проєктивна компетентності, які полягають в здатності викладача: стимулювати пізнавальні інтереси студентів на заняттях, планувати, організовувати й контролювати навчально-виховний процес та передбачати наслідки фахової та особистісної діяльності (Саух, 2011).

Накопичений досвід проведення атестації педагогічних і керівних кадрів переконує, що при вивченні професійної компетентності педагогічних працівників освітніх установ керуються такими основними вимогами діагностики (Круглий стіл, 2020):

- Вивчення професійної компетентності повинне бути спрямоване на виявлення індивідуальних особливостей професійного росту.
- Оцінка професійно-педагогічної компетентності повинна проводитись не тільки шляхом порівняння отриманих результатів з певними нормами, середніми величинами, але і шляхом зіставлення їх із результатами попередніх діагностувань (не обов'язково проведених у зв'язку з атестацією) з метою виявлення характеру просування в розвитку, професійному росту педагога.
- Діагностика професійної компетентності потрібна не тільки для виявлення актуального рівня, але і для визначення можливих індивідуальних шляхів удосконалення.
- Вивчення професійно-педагогічної компетентності повинне спиратись на самоаналіз, самодіагностику результативності професійної діяльності педагогів і керівників для створення мотивації самовдосконалення та професійного росту.

Список використаних джерел

1. Бистрова, Ю. В. (2015). *Інноваційні методи навчання у вищій школі України*. Право та інноваційне суспільство : електрон. наук. вид.
2. П54 Круглий стіл: *Інноваційні методи викладання у вищій школі: обмін досвідом та кращі практики* (2020). За ред. д.е.н., професора Полянської, А. С. Івано-Франківськ: ІФНТУНГ. 19 с.
3. Саух, П. Ю. (2011). *Інноваційні педагогічні технології: теорія та практика використання у вищій школі*. Житомир : Вид-во ЖДУ ім. І. Франка. 443 с.

СЕКЦІЯ: ІННОВАЦІЇ В ОСВІТІ. НОВІТНІ ТЕХНОЛОГІЇ ТА ЗАСОБИ НАВЧАННЯ

Анна Волковенко

група ЛАз21мп, факультет лінгвістики

Національний технічний університет України

«Київський політехнічний інститут ім. Ігоря Сікорського»

РЕАЛІЗАЦІЯ НОВІТНИХ ТЕХНОЛОГІЙ В ДИСТАНЦІЙНІЙ ФОРМІ НАВЧАННЯ

Кожен рік приносить в сферу навчання нові випробування, такі як пандемія та війна. І для того, щоб продовжити освітній процес потрібно підлаштовуватися до нових умов та робити все, щоб забезпечити учням доступ до якісної освіти. У цьому випадку дистанційне навчання стає єдиною можливою формою навчання, адже практично не виходячи з дому, можна підтримувати регулярний контакт з викладачами за допомогою відеозв'язку, та одержувати структурований навчальний матеріал, представлений в електронному вигляді.

Під «дистанційним навчанням» розуміють індивідуальний процес набуття знань, умінь, навичок і способів пізнавальної діяльності людини, який відбувається в основному за опосередкованої взаємодії віддалених один від одного учасників навчального процесу у спеціалізованому середовищі, яке функціонує на базі сучасних психолого-педагогічних та інформаційно-комунікаційних технологій (Про затвердження Положення про дистанційне навчання).

Наразі активно відбувається розвиток та вдосконалення дистанційного навчання завдяки використанню новітніх інформаційних технологій, які значно покращують якість надання освітніх послуг.

Професорка Н. В. Морзе визначає інформаційну технологію як сукупність методів, засобів і прийомів, що використовуються людьми для реалізації конкретного складного процесу шляхом поділу його на систему послідовних взаємопов'язаних процедур, які мають на меті досягнення високої ефективності в пошуку, накопиченні, опрацюванні, зберіганні, поданні, передаванні даних за допомогою засобів обчислювальної техніки та зв'язку (Морзе, 2004).

Прикладом застосування інформаційної технології у дистанційному навчанні є успішне використання в багатьох ВНЗ України навчальної платформи Moodle (Modular Object-Oriented Dynamic Learning Environment). Це модульне об'єктно-орієнтоване динамічне навчальне середовище, яке називають також системою управління навчанням

(LMS), віртуальним навчальним середовищем (VLE) або просто платформою для навчання, яка надає викладачам та учням розвинутий набір інструментів для дистанційного навчання (Фоменко, 2015).

Платформа Moodle надає можливість інсталиювати навчальні матеріали і забезпечує комунікаційну взаємодію учасників освітнього процесу, що реалізується у формі онлайн конференцій, форумів, дискусій, а також обміну посланнями, що містять завдання. Крім того, навчальне середовище також містить зручний для користування електронний журнал оцінок.

Наступним прикладом реалізації новітніх технологій в процес дистанційного навчання є впровадження хмарних сховищ.

Хмарні технології є однією з провідних тенденцій світових інформаційних технологій. За прогнозом аналітиків Gartner Group хмарні обчислення вважаються найбільш перспективною стратегічною технологією майбутнього (Plummer, 2008). Хмарні технології (cloud technologies) – це сервіс, основне завдання якого полягає у віддаленому використанні засобів обробки та зберігання даних (Литвинова, 2013).

Основними перевагами використання хмарних технологій в дистанційному навчанні є необмежений обсяг збереження даних, можливість надавати доступ до навчальних матеріалів, забезпечення захисту документів від втрат та виконання багатьох видів навчальної діяльності.

У навчальних закладах наразі активно використовується хмарна платформа Google Apps Education Edition, що надає такі сервіси: календар Google, електронна пошта Gmail, диск Google, Google Classroom та Google Docs (Хмарні технології в роботі вчителя).

Крім того, новітні технології дають змогу проводити відеоконференції, що є одним з основних елементів дистанційного навчання. Найбільш популярними платформами для здійснення відео- та аудіо-дзвінків з метою навчання є Skype, Zoom, Cisco WebEx, Microsoft Team та Google Meet. Більшість з цих сервісів є зручними для проведення занять завдяки тому, що вони мають вбудовану віртуальну дошку, месенджер, можливість поширення екрану та запис заняття. Недоліками можуть бути обмеження часу на конференцію та на кількість людей.

Отже, дистанційне навчання це не примха студентів, а виклик сучасності. Реалізація таких сучасних технологій, як навчальна платформа Moodle, хмарні сховища Google та програми для організації відеоконференцій допомагають зробити процес онлайн-навчання ефективним та зручним як для учнів, так і для викладачів.

Список використаних джерел

1. Литвинова, С. Г. (2013). *Хмарні технології в управлінні дошкільними навчальними закладами*. Информационно-компьютерные технологии в экономике, образовании и социальной сфере. Вып. 8. Симферополь: ФЛП Бондаренко О. А., С. 99–101.
2. Морзе, Н. В. (2004). *Інформаційні технології в навчанні: навч. посіб.* К.: Видавнича група ВНУ. 240 с.
3. Про затвердження Положення про дистанційне навчання: Наказ МОН України від 25.04.2013 р. № 466. URL: <http://zakon0.rada.gov.ua/laws/show/z0703-13>
4. Фоменко, Н. А. (2015). *Правова педагогіка*. Херсон: Олді-плюс. 326 с.
5. Хмарні технології в роботі вчителя. URL: <https://naurok.com.ua/hmarni-tehnologi-v-roboti-vchitelya-70021.html>
6. Plummer, D. C. (2008). *Cloud Computing Confusion Leads to Opportunity*. Report № G00159034. Gartner Group. URL: http://www.gartner.com/it/content/868800/868812/cloud_computing_confusion.pdf

Валерія Коломієць

група ЛА-з21м, факультет лінгвістики

Національний технічний університет України

«Київський політехнічний інститут ім. Ігоря Сікорського»

Науковий керівник: професор кафедри ТППАМ Коломієць С.С.

РЕАЛІЗАЦІЯ ІННОВАЦІЙНИХ ФОРМ НАВЧАННЯ У ВИЩІЙ ШКОЛІ (ДИСТАНЦІЙНЕ НАВЧАННЯ)

У всьому світі приділяють дуже важливе значення створенню та розвитку глобальних відкритих освітніх і наукових систем, впровадженню нових освітніх технологій, які спрямовані на накопичення й поширення наукових знань, забезпечення широким верствам населення доступу до різних інформаційних ресурсів.

Першою з моделей університетської дистанційної освіти стала організація навчання на базі одного університету зі значним професорським науковим складом, який прагнув до формування власних освітніх програм, де існує класична денна форма. У такий спосіб сформоване навчання в Оксфордському та Кембриджському університетах Англії, у Шеффілдському університеті Шотландії, у Пенсільванському університеті США, в Австралії та університеті Південного Уельсу.

Друга модель університетської дистанційної освіти спрямована на організацію навчання на базі декількох університетів, де кооперація університетів обумовлена всезростаючими вимогами до якості освіти, а саме: кожен з університетів такого консорціуму залучає найкращих професорів, Нобелівських лауреатів до розробки унікальних за рівнем та якістю курсів. У такий спосіб організовано навчання у Балтійському університеті у Швеції, де в консорціум об'єдналися більше п'ятдесяти університетів балтійського регіону. В Австралії у консорціум об'єдналися дев'ять університетів, що створили «Відкрите навчання Австралії (OpenLearningAustralia)» за 150 дисциплінами.

Третьою з університетських моделей дистанційної освіти стала організація навчання на базі одного спеціально створеного університету – підприємства. У такий спосіб організоване навчання у Відкритому університеті, що налічує 305 навчальних центрів у Великій Британії та 42 – в інших країнах; Каліфорнійському віртуальному університеті (кіберуніверситеті), що об'єднав 95 закладів вищої освіти (Лузік, Кокарева, Хоменко-Семенова, 2019).

Відомі такі віртуальні університети як приватний інтернет-університет Західних губернаторів (Western Governors University), Мічиганський університет (University of Michigan), Міжнародний університет Джонсон і Уельс (Johnson & Wales University), поєднання економічної та академічної складових яких базується на новій системі оцінки їх діяльності, що, у свою чергу базується на конкуренції та коефіцієнті корисної дії, тобто фундаментальна місія цих закладів полягає у підвищенні престижу та конкурентоспроможності університету.

Одним з істотних ресурсів підвищення ефективності на світовому ринку дистанційних освітніх послуг є принципово нова інституційна форма навчання – хмарні платформи, орієнтовані на поширення «освітнього контенту», що включає як електронні ресурси, так і освітні послуги, що реалізуються з використанням технологій електронного навчання, до них відносяться coursera.org, edx.org, khanacademy.org тощо. Усі ці освітні платформи є відкритими як для інших постачальників контенту, так і для самих учнів, вони обмежуються лише стандартами розміщення контенту, мовами опису результатів навчання і деякими іншими вимогами. Зазначені платформи принципово орієнтовані на глобальну освітню аудиторію, яка в перспективі, за найближчими прогнозами, зросте до аудиторії в 1 млрд. студентів. Одним із найбільш успішних глобальних освітніх проєктів є платформа масових відкритих онлайн-курсів (МООС) Coursera.com., до складу якої входять 73 млн зареєстрованих користувачів-студентів, понад 760 проєктів, більше 4500 запропонованих відкритих навчальних курсів (Львов).

При цьому перспективи розвитку цих університетів та створення на їх основі реальних моделей академічної діяльності базуються на п'яти основних принципах:

- соціальний склад потенційного студентства;
- нові ролі та задачі академічного факультету;
- нові способи та форми здобуття знань та їх презентація студентам;
- реорганізація університетів та організаційних структур;
- вплив глобалізації на ринок вищої освіти (Tierney, 2020).

Таке широке розповсюдження практики командної роботи в академічних галузях стає підґрунтям для формування нової структури та форм подачі знань в академічне викладання (Колеватова, Коваленко, 2019). Особливо актуальним це стає у випадку впровадження інформаційних та комунікаційних технологій, яке вимагає докорінної реструктуризації усіх сфер діяльності університетів та вкладень на створення нової інфраструктури розробок та презентацій інтегрованих навчальних курсів для глобального розповсюдження, що не стримується географічними кордонами.

Порівняльний аналіз дистанційного навчання у різних країнах показав, що сьогодні популярність дистанційної освіти продовжує зростати у різних країнах світу. Воно активно впливає на розвиток інших форм навчання, збагачуючи їх новими змістовними організаційними компонентами й у цілому ефективно впливає на розвиток вищої школи.

Список використаних джерел

1. Колеватова, А. В., Коваленко, А. С. (2019). *Проблеми розвитку наукової та інноваційної діяльності в Україні, основні шляхи їх подолання*. Науковий вісник Ужгородського національного університету. Серія: Міжнародні економічні відносини та світове господарство. Випуск 23. Частина 1. С.130–134.
2. Лузік, Е. В., Кокарева, А. М., Хоменко-Семенова, Л. О. (2019). *Інноваційні стратегії освітнього процесу: світовий досвід*. Вісник Національного авіаційного університету. Серія: Педагогіка. Психологія, 14(1). С. 64–71.
3. Львов, М. С. *Тенденції розвитку освітніх інформаційно-комунікативних технологій*. URL: http://www.ite.kspu.edu/webfm_send/544
4. Tierney, W. G. (2020). *Get real: 49 challenges confronting higher education*. New York: Suny Press. 240 p.

Анастасія Брай

група ЛА 21 мп, факультет лінгвістики

Національний технічний університет України

«Київський політехнічний інститут ім. Ігоря Сікорського»

Науковий керівник: к.пед.н.Тікан Я.Г.

ІННОВАЦІЙНІ ПІДХОДИ ДО ІНТЕГРАЦІЇ САТ-ПРОГРАМ У ЗАСОБИ НАВЧАННЯ ПЕРЕКЛАДУ У ЗАКЛАДАХ ВИЩОЇ ОСВІТИ

Швидка глобалізація та технологічний прогрес автоматизували багато сфер людської діяльності, наприклад мову та переклад. Попри швидкий розвиток інструментів штучного інтелекту (ШІ) в останні роки, використання ШІ в перекладацькій діяльності все ще не надто поширене. Крім того, актуальним залишається питання вдосконалення технічних можливостей українських перекладачів. Сьогодні випускники українських вишів за фахом

«перекладач», вийшовши на ринок праці, змушені опанувати ці навички самостійно, що значно знижує ефективність їхньої роботи (Красуля, Турчина, 2020). Системи автоматизованого перекладу (CAT), що стали незамінним інструментом та постійно використовуються на ринку праці у сфері перекладу, потребують попереднього ознайомлення та вивчення майбутніми перекладачами. Відповідно необхідність їх інтеграції у засоби навчання перекладу у вищій школі стають все більш актуальними з розвитком технологій.

А. В. Красуля, М. В. Турчина, В. П. Коцюбинський, С. М. Амеліна, Н. В. Нечаєва та ін. досліджували особливості впровадження технології ШІ в процес підготовки перекладачів у вищих навчальних закладах.

Мета дослідження полягає у виокремленні потенційних підходів та способів інтеграції CAT-програм у процес навчання перекладу в закладах вищої освіти (ЗВО). Для досягнення мети необхідно визначити передумови та потенційні способи впровадження вивчення засобів штучного інтелекту, що застосовуються в перекладу. Також важливо встановити оптимальні варіанти CAT-програм для застосування під час навчання перекладу.

У межах цього дослідження основними засобами штучного інтелекту в перекладі вважаємо CAT-інструменти. Залежно від виду програмного забезпечення, ці програми використовують машинний переклад та використання пам'яті перекладу. Також процес роботи автоматизовано завдяки перевірці граматичних та лексичних аспектів, а також якості перекладу. Усі ці фактори значно скорочують час перекладу, що є необхідністю на сучасному ринку праці. І хоча усі такі програми є подібними у використанні, все ж для засвоєння та ефективного застосування необхідно заздалегідь готувати студентів-перекладачів до особливостей їх використання у різних сферах перекладу.

Безумовно, загальні принципи роботи з машинним перекладом вивчаються студентами, але зазвичай це теоретичні засади, яким приділяється досить мало академічних годин. На практиці робота у таких програмах не вивчається, що і створює труднощі при працевлаштуванні майбутніх перекладачів. Студентам необхідно опанувати базові знання саме практичної роботи з CAT-інструментами не лише в рамках вивчення інформаційних технологій, а й під час проходження навчальної практики на перших курсах ЗВО.

Проте постає питання про вибір програмного забезпечення, яке буде не лише найбільш актуальним для студентів, а й дасть їм необхідні навички, які в майбутньому можна адаптувати до різних видів такого програмного забезпечення. Існує безліч видів CAT-інструментів, і, як зазначалося вище, усі вони мають подібні принципи роботи. Деякі з них є у відкритому доступі, а деякі потребують платної підписки за користування. Серед

безкоштовних найпопулярнішою є програма SmartCAT. Це хмарна платформа, яка не потребує попереднього встановлення на комп'ютер, а тому є оптимальною альтернативою для початкового ознайомлення (One translation platform). Зрозумілий інтерфейс, який оснащений системою підказок для навчання, не становить труднощів в опануванні повним його функціоналом. Основна перевага цього ресурсу – це полегшений принцип роботи, що дозволяє використання глосарія та автоматизує процес перекладу.

Підсумовуючи, можна зробити висновок, що CAT-інструменти можуть допомогти експертам перекладати багатосторінкові документи з вищою швидкістю та точністю. Володіння програмою CAT стає все більш необхідним для роботи перекладачів. Оскільки попит на фахівці, які вміють працювати швидко з максимальною продуктивністю зростає, вивчення таких інструментів має бути включене в освітні програми вищих навчальних закладів. Сьогодні програмні забезпечення на основі штучного інтелекту стають дедалі популярнішими, а університети все ще не повністю задовольняють навчальні потреби студентів.

Список використаних джерел

1. One translation platform to make your entire business multilingual. SmartCAT. URL: <https://www.smartcat.com/>

2. Красуля, А. В., Турчина, М. В. (2020). *Використання інструментів штучного інтелекту: порівняльний аналіз систем автоматизованого перекладу*. Науковий журнал Львівського державного університету безпеки життєдіяльності «Львівський філологічний часопис». 2020. № 8. С. 108–113. <https://doi.org/10.32447/2663-340X-2020-8.17>

Єлізавета Костиріна, Володимир Довгопол

Група ЛА 21 мп

Факультет лінгвістики

Київський політехнічний інститут ім. І. Сікорського

ІННОВАЦІЙНІ ПІДХОДИ ТА МЕТОДИ У ПЕДАГОГІЧНІЙ ДІАГНОСТИЦІ

У психолого-педагогічній літературі існує думка про те, що педагогічна діагностика є одним із головних чинників підвищення ефективності процесу навчання та формування творчої особистості.

Аналіз науково-методичної літератури (Бондар, 2005, Кірсанов, 2002, Ортинський, 2009) дозволив виокремити принципи, види, функції та методи педагогічної діагностики. До видів діагностики відносять психологічну, соціологічну та медичну. Залежно від рівня - педагогічну діагностику розподіляють на компонентну, структурну та системну. До

основних принципів педагогічного діагностування відносять інформативність, цілісність, об'єктивність.

Педагогічна діагностика виконує декілька функцій: **інформаційну** (або функцію зворотного зв'язку), **оціночну, управлінську, стимулюючу, прогностичну**, які пов'язані між собою.

Методи діагностики: **опитування, метод спостереження, метод бесіди, метод анкетування, метод зіткнення поглядів, позицій, метод соціометричного вибору, який допомагає виявити різні мікрогрупи, неформальних лідерів, метод ранжирування для з'ясування ціннісних орієнтацій студентів.**

У педагогічній діагностиці виділяють два основні напрями: особистісний та професійний, що передбачає аналіз професійного розвитку особистості (Возняк, 2010).

В період значних викликів, які стоять перед освітою інноваційність в педагогічній діагностиці ми вбачаємо в інтегративному підході до аналізу професійно-педагогічного розвитку особистості у зазначених вище двох напрямках, що уможлиблює всебічний аналіз – особистісного і професійного розвитку особистості.

Список використаних джерел

1. Бондар В. І. (2004). *Дидактика*. К.: Либідь, 264 с. .
2. Вознюк О. В. (2011) *Концептуальні засади професійного розвитку особистості педагога в умовах цивілізаційних змін // Культурно-історична спадщина Польщі та України як чинник розвитку полікультурної освіти: зб.наук.праць / за ред. Василя Кременя, Тадеуша Левовицького, Світлани Сисоєвої*. Хмельницький: ПП Заколотний М.І., С. 79-84.
3. Кірсанов В. В. (2011) *Психолого-педагогічна діагностика: Підручник*. К. : «Альтерпрес»
4. Ортинський В.Л. (2009) *Педагогіка вищої школи: Навч. посіб. для студ. вищ. навч. закл.* К.: Центр учбової літератури, 472 с.

МОДЕРНІЗАЦІЯ СИСТЕМИ НАВЧАННЯ ЗА ДОПОМОГОЮ КОМП'ЮТЕРНИХ ТЕХНОЛОГІЙ В УМОВАХ ВІЙНИ

Воєнні події, які відбуваються в Україні, є стресом для всіх учасників освітнього процесу. За таких умов істотно зростає роль психологічної служби у системі освіти щодо забезпечення своєчасного і систематичного надання психологічної та соціально-педагогічної підтримки всім учасникам освітнього процесу відповідно до цілей та завдань системи освіти. Війна в Україні призвела до руйнівних наслідків для дітей у таких масштабах і темпах, яких не було з часів Другої світової війни. [1] Стосовно закладів дошкільної освіти слід зазначити, що частина їх працює у звичайному режимі, частина призупинила роботу, деякі приймають тимчасово переміщених осіб, інші організують освітній процес дистанційно, консультують батьків тощо. В умовах воєнного стану змінилася організація роботи з кадрами, зокрема в частині підвищення кваліфікації, інформаційної й методичної підтримки педагогів закладів дошкільної освіти. [2] Так, наразі багато міст України відновили навчання у очному форматі. Але діти на сході України продовжують своє навчання у дистанційному режимі. Для того, аби організувати якісний навчальний процес в умовах війни знадобилося багато сил, адже в деяких регіонах під обстрілами неможливо цього зробити. Подекуди відсутній інтернет та зв'язок, що унеможлиблює з'єднання з викладачем. На щастя, для дітей та студентів, де є зв'язок розробили різні платформи, які полегшують навчальний процес.

Так, для реалізації індивідуального навчального плану, надання консультацій батькам, перевірки виконаних завдань педагогам (учителям, спеціальним педагогам, а саме учителям-дефектологам, учителям-логопедам) рекомендовано використовувати засоби комунікації, зокрема: розміщення завдань і рекомендацій на сайті закладу; створення груп із батьками, учнями в соціальних мережах (Viber, Telegram, WhatsApp та ін.); використання електронних платформ (ZOOM, Google Classroom тощо); проведення скайп-конференцій; спілкування в телефонному режимі; листування через електронну пошту тощо. Акцент має бути здійснений на мовленнєву діяльність. Забезпечити різноманітність пізнавальної діяльності та зацікавити учнів педагогу допоможуть проєктні, пошукові, дослідницькі завдання. Як правило, основна частина таких завдань виконується учнями в асинхронному режимі.

Одним з різновидів організації такого навчання може бути системне застосування технології “Перевернутий клас”. Це передбачає надання учням завдань для ознайомлення ними з новим матеріалом до того, як його пояснюватиме вчитель на уроці. Це може бути перегляд відео, розбір практичних проблемних ситуацій, опрацювання навчального тексту та перетворення його в іншу форму – таблицю, графіки, діаграми, тести тощо. У такому випадку роль учителя і сам формат уроку змінюється. Учитель створює умови для того, щоб підвищувати активність учнів на уроці. Вчитель з дітьми на уроці можуть обговорювати питання, які сформулювали учні після перегляду відео, разом створювати ментальну карту, моделювати, дискутувати тощо. При цьому опановувати новий матеріал варто лише після обговорення виконаних завдань, зворотного зв’язку від педагога або взаємооцінювання виконаних завдань. Запропонована модель є варіантом змішаного навчання, оскільки учні половину матеріалу опрацьовують у дистанційному форматі самостійно. Самостійне опанування учнями матеріалу під час дистанційного навчання в умовах війни має свої особливості.

Педагогу варто розділити матеріал на логічні тематичні блоки. Це допоможе дітям навчатися самостійно. Разом з тим вчителям важливо надавати дітям максимально чіткі інструкції щодо опанування кожного блоку матеріалу та критерії для самостійного оцінювання результату. Важливо пам’ятати, що самостійна робота повинна мати чітке матеріальне втілення – продукт. Це може бути таблиця, графіки, понятійне поле, текст іншого стилю, інфографіка, малюнок, низка виконаних вправ тощо. Завдання можуть стосуватися як усього обсягу матеріалу, так і його частини. Усні традиційні завдання (переказ матеріалу чи відповіді на питання) є неефективними для самостійного навчання.

Отже, в умовах військового стану при дистанційному навчанні дуже важлива комунікація між викладачем та учнями, тільки так можна досягти ефективності та взаєморозуміння.

Список використаних джерел

1. Освіта України в умовах воєнного стану. URL: <https://mon.gov.ua/storage/app/media/zagalna%20serednya/serpneva-konferencia/2022/Mizhn.serpn.ped.nauk-prakt.konferentsiya/Inform-analityc.zbirn-Osvita.Ukrayiny.v.umovakh.voyennoho.stanu.22.08.2022.pdf>
2. Єфремова Г.Л. Інноваційні технології в сучасному освітньому просторі. URL: <http://repositsc.nuczu.edu.ua/bitstream/123456789/14608/1/MonPaluch.pdf>

Ірина Козак

група ЛА-з21мп, факультет лінгвістики

Національний технічний університет України

«Київський політехнічний інститут ім. Ігоря Сікорського»

ТЕХНОЛОГІЯ ДИСТАНЦІЙНОГО НАВЧАННЯ ІНОЗЕМНИХ МОВ

Актуальність дослідження проблеми інтерактивних технологій дистанційного навчання англійської мови обумовлена соціальними потребами у вивченні іноземних мов, а відтак у підготовці фахівців з високим рівнем знань з англійської мови професійного спілкування, що своєю чергою вимагає оновлення технологій з адаптацією попередніх методик та самого процесу підготовки таких фахівців до сучасних реалій дистанційного навчання у сучасних ВНЗ.

В умовах дистанційного навчання минула роль викладача як головного носія інформації трансформується в роль організатора, консультанта, спостерігача та людини, яка контролює навчальний процес. Це потребує пошуку більш ефективних засобів навчання, які б виконували в навчальному процесі такі функції: інформаційну, формувальну, систематизувальну, контролювальну та мотивувальну. Таким вимогам можуть відповідати новітні комп'ютерні засоби навчання, до яких належать електронні посібники, мультимедійні курси, тренінгові програми та дистанційне навчання взагалі (Олійник, 2014).

Серед інтерактивних платформ розрізняють синхронні (web-чат, відео конференції та online-семінари, вебінари, телекомунікаційні проекти, Skype, Zoom, Microsoft Teams, GoogleMeet тощо) та асинхронні, тобто ті, за допомогою яких всі учасники системи дистанційної освіти отримують доступ до методичної бази, що повинна супроводжувати навчальний процес без будь-якого часового та просторового обмеження (електронні підручники та методичні вказівки, друковані матеріали з вправами та тестами, відтворені новітніми засобами мультимедіа або створені у системі Moodle, GoogleClassroom, Edmodo, автентичні аудіо та відео матеріали, web-форуми та web-сторінки й т. д.) (Чорна).

Використання інтерактивних платформ урізноманітнює процес навчання та дозволяє покрити абсолютно всі сфери вивчення іноземної мови, оскільки, при використанні таких інформаційних ресурсів у студентів формуються навички читання, писання, аудіювання, удосконалюється монологічне та діалогічне мовлення, значно поповнюється словниковий запас, формується соціокультурна компетенція та мовний етикет (Сидоренко).

Однією з основних переваг інтерактивних платформ є залучення в навчальний процес повністю всіх членів цього процесу, оскільки та чи інша платформа здатна відслідковувати прогрес кожного конкретного студента. Таким чином відбувається індивідуалізування

процесу навчання, що допомагає досягти належного засвоєння матеріалу учасниками інтерактивного спілкування. Водночас зменшується ймовірність похибки при перевірці завдань в результаті людського фактора, оскільки результати можуть бути або попередньо встановлені. Великою перевагою таких програм є наявність методів розпізнавання для мови для відпрацьовування вимови слухача.

Однак дистанційні технології, впроваджені в освітній процес, вимагають більш ретельного вивчення методик засвоєння знань, аналізу пріоритетних факторів, що впливають на ефективність роботи викладачів і студентів в дистанційному середовищі.

Слід зауважити, що інтерактивні платформи не можуть повною мірою замінити «живе» спілкування з викладачем та інтеракцію з іншими студентами. Саме тому інтерактивні платформи для вивчення іноземної мови ніколи не зможуть витіснити викладача як учасника навчального процесу. Передусім це пов'язано саме зі специфікою ефективності вивчення іноземних мов, яка полягає в оволодінні навичками комунікації, чого часто важко досягнути, використовуючи лише інтерактивні платформи для дистанційного навчання. Відтак ідеальною формулою є часткове залучення інтерактивних платформ при навчанні іноземних мов, в поєднання з інтеракцією як із викладачем, так і з іншими студентами під час онлайн-ового чи офлайн-ового заняття.

Підсумовуючи сказане вище, можна стверджувати, що попри наявність певних недоліків використання інтерактивних платформ в сучасних реаліях дистанційного навчання, такі платформи є ефективними при вивченні іноземної мови в сучасних вишах, підвищуючи ефективність управління навчальною діяльністю студентів.

Список використаних джерел

1. Кашук, М. *Дистанційне навчання іноземної мови у немовних закладах освіти*. URL: <http://dspace.lvduvs.edu.ua/bitstream/1234567890/3784/1/%D0%92%D0%95%D0%A0%D0%A1%D0%A2%D0%9A%D0%90%20-%20-%D0%97%D0%91%D0%86%D0%A0%D0%9D%D0%98%D0%9A%20-%202020-69-73.pdf>
2. Олійник, О. В. (2014). *Інноваційні технології дистанційного навчання іноземної мови для студентів немовних ВНЗ*. Лінгвістичні дослідження. Вип. 38. С. 238-246. URL: http://nbuv.gov.ua/UJRN/znpkhnpu_lingv_2014_38_38
3. Сидоренко, І. А. *Дистанційна освіта як сучасний метод викладання іноземної мови*. URL: http://www.kamts1.kpi.ua/sites/default/files/files/sydorenko_dystantsiina.pdf
4. Чорна, О. А. *Педагогічні та інформаційні технології дистанційного навчання іноземних мов у ВНЗ*. URL: <http://www-center.univer.kharkov.ua/vestnik/full/243.pdf>

Євгенія Шевченко, Катерина Гавриленко

група ЛА-321мп, факультет лінгвістики

Національний технічний університет України

«Київський політехнічний інститут ім. Ігоря Сікорського»

РЕАЛІЗАЦІЯ ДИСТАНЦІЙНОГО НАВЧАННЯ В СУЧАСНИХ УМОВАХ НАВЧАЛЬНОГО ПРОЦЕСУ

Становлення інформаційного суспільства, соціально-економічні, та політичні зміни, які наразі відбуваються в Україні, вимагають відповідних змін у різних сферах діяльності держави. Передусім це стосується реформування освіти, де одним із ключових напрямів є дистанційне навчання та подальша діджиталізація (Фактори розвитку та напрями вдосконалення, 2019).

Згідно з тлумачним словником Merriam-Webster, дистанційне навчання – це метод навчання, коли викладачі та студенти не зустрічаються в класі, а використовують Інтернет, електронну пошту тощо для проведення занять (Merriam-Webster Dictionary, 2007).

Пандемія COVID-19 спричинила перехід на дистанційне навчання, проте згодом війна в Україні принесла нові виклики. З початку російського вторгнення навчання в дистанційному режимі стало подекуди єдиним доступним варіантом, оскільки агресивні дії російської армії та загроза обстрілу навчальних закладів ускладнюють традиційну роботу навчальних закладів (Online Learning and War, 2022).

Найбільш популярними синхронними платформами, що використовуються для організації дистанційного навчання вважаються Zoom, Google Meet, Skype, Microsoft Teams. Водночас впровадження онлайн-технологій у навчальний процес сприяє використанню в навчальному процесі таких видів діяльності, як:

- організація відео конференцій;
- перегляд лекцій чи практичних занять як у прямому ефірі, так і в записі;
- робота над дискусіями на форумах;
- робота у спільних документах (Google Docs, Google Slides);
- проведення онлайн-голосувань (Google Forms);
- можливість проводити автономне тестування;
- перегляд навчальних відео (The future of distance education).

Також усе більше розробляється дистанційних курсів, найчастіше з використанням платформ Moodle, ILIAS або власних розробок віртуального навчального середовища (Фактори розвитку та напрями вдосконалення, 2019).

Можна виділити такі моделі дистанційного навчання в Україні:

1. Інтегроване навчання з використанням мультимедійних програм.
2. Автономні системи навчання.
3. Співпраця декількох навчальних закладів.
4. Дистанційне навчання в університеті.
5. Дистанційне навчання в автономних навчальних закладах.
6. Навчання по типу екстернату (The future of distance education).

Використання дистанційної освіти в умовах війни – це майже безальтернативний спосіб організації навчального процесу. Прогнозується, що в майбутньому механізми дистанційного навчання будуть тільки вдосконалюватися, що вплине на поширення та розвиток онлайн-освіти в цілому (The future of distance education).

Отже, масштабне використання технологій дистанційної освіти почалося з поширенням пандемії Covid-19, проте після повномасштабного російського вторгнення в лютому 2022 року в Україні постала актуальна проблема відновлення онлайн-освіти. Найбільш популярними платформами для організації дистанційного навчання були виявлені: Zoom, Google Meet, Skype, Microsoft Teams. Тоді як для впровадження онлайн-технологій у навчальний процес широко застосовуються відеоконференції, лекції та практичні заняття, дискусії на форумах, робота у спільних документах (Google Docs, Google Slides), проведення онлайн-голосувань (Google Forms), автономні тестування та перегляд різноманітних навчальних відео.

Список використаних джерел

1. *Фактори розвитку та напрями вдосконалення дистанційної форми навчання в системі вищої освіти України.* (2019). Інформаційні технології і засоби навчання (Романовський, О. Г., Квасник, О. В., Мороз, В. М. та ін.). № 6. С. 20–42.
2. Ягупов, В. В. (2019). *Дистанційне навчання в системі професійно-технічної освіти.* Житомир: Полісся. 234 с.
3. *Merriam-Webster Dictionary.* (2007). URL: <https://www.merriam-webster.com>
4. *The future of distance education in war or the education of the future.* URL: <https://futurity-education.com/index.php/fed/article/view/46>
5. *Online Learning and War: How Pandemic Experience Can Help Ukrainian Education?* (2022). URL: <https://dif.org.ua/en/article/distance-learning-en>

INNOVATIVE TECHNOLOGIES AND METHODS OF TEACHING A FOREIGN LANGUAGE AT TECHNICAL FACULTIES

When teaching a foreign language, traditional pedagogy uses a familiar set of methods. Their reliability has been tested in practice, but as a result of almost daily use, the novelty of these techniques is worn off, the brain gets used to this way of presenting information, perceives it as a routine and eventually begins to ignore it. To avoid this, it is recommended to use innovative foreign language teaching technologies. With this approach, the main task of the teacher is to create conditions under which the student would want to take an active part in the lesson and then tell everyone about it (Сиделева).

If we are talking about teaching a foreign language at technical faculties, we must take into account that students with a technical mindset think logically and consistently: they solve problems clearly and systematically. They are active and energetic, calculating and attentive to details. It is incredibly important to take these characteristics into account when selecting teaching methods and tools (Швай, 2016).

Information technology now offers a lot of tools for learning a foreign language. These are various simulators designed to help you memorise new vocabulary or practice grammatical structures. The simulators can be modelled on popular computer games such as Tetris or Arkanoid. In the case of Tetris, you have to build a wall of correct verb forms, skipping bricks with incorrect forms. In language games like Arkanoid, you are asked to fill a ball, destroying the wall of words being studied. Words related to the topic give prizes to catch (Kerimbaeva).

VR and AR are well known as guides to online games, but we can also use them as tools for learning foreign languages. In 2019, experts from the University of Maryland conducted a study where they studied the impact of the VR environment on student learning. The results showed that transferring standard curricula to VR improved student performance by 8.8%. Meanwhile, the effectiveness of the acquired knowledge increased by 1.5 times. The result is achieved due to interactivity, namely the unusual setting of the classes affects the release of adrenaline in the body. During emotional excitement, new material is assimilated more easily and is deeply rooted in the student's brain. Using the capabilities of the platform, the lecturer can hold classes in the lecture hall or try something more interesting. For example, Mars, African savannas or the launch pad of a spaceship (Turula, 2010).

New technologies are not only equipment and devices, but also new tools in the learning process itself. Gamification takes a leading place among the most effective systems that complement the educational process. Gamification allows you to shift the emphasis in the perception of learning. The educational material is transformed into a game, and the student into a hero. And in order to win a reward at the end of the day, he has to complete a series of puzzles - classes. Studies have shown that completing one level in the game is equivalent to a full-fledged educational day in terms of the effectiveness of assimilating new knowledge and skills (Turula, 2010).

The project method will also be interesting. He came to us from the business sphere. There, he helped unite workers and activate their desire to work creatively. The project method is characterized by a lower speed of task completion than when learning in cooperation or a team game. It is designed for several days or even weeks. The peculiarity of the project activity is that the student receives a creative task and has a large reserve of time for his thinking and discussion with the teacher. Control points are introduced to monitor the project work, which allow monitoring the activity of students.

We can conclude that the issue of involving innovative technologies for teaching a foreign language at technical faculties is quite extensive and multifaceted. Research on this topic will always be relevant due to technological progress and the constant emergence of new methods and platforms. For the training of technical students, we recommend involving computer technologies from various fields and activities and adapting them to the needs of the target audience.

References

1. Сідєлєва, Н. В. *Методи стимулювання і мотивації навчально-пізнавальної діяльності*. URL: <https://naurok.com.ua/stattya-metodi-stimulyvannya-i-motivaci-navchalno-piznavalno-diyalnosti-132017.html>.
2. Швай, О. (2016). *Інноваційні підходи до організації дослідницької діяльності студентів*. Наукові записки. № 5. С. 66–70.
3. Kerimbaeva, B. T. (б. д.). *The role of computer technology in teaching english language*. URL: https://www.researchgate.net/publication/316912447_THE_ROLE_OF_COMPUTER_TECHNOLOGY_IN_TEACHING_ENGLISH_LANGUAGE.
4. Turula, Anna. (2010). *Teaching english as a foreign language: from theory to practice... and all the way back*. Wydawnictwo Wyzej Szkoły Lingwistycznej. [Teaching English as a Foreign Language. From Theory to Practice ... and All the Way Back](#)

СЕКЦІЯ: ПСИХОЛОГІЧНІ, ПЕДАГОГІЧНІ ТА МЕТОДИЧНІ ЗАСАДИ НАВЧАЛЬНОЇ ДІЯЛЬНОСТІ У ВИЩІЙ ШКОЛІ

Катерина Антошина

група ЛА-з21, факультет лінгвістики

Національний технічний університет України

«Київський політехнічний інститут ім. Ігоря Сікорського»

ТЕХНОЛОГІЯ ЗМІШАНОГО НАВЧАННЯ: СУЧАСНИЙ СТАН І ПЕРСПЕКТИВИ

У сучасних умовах навчання досить широко використовується технологія змішаного навчання: Термін «технологія» походить від грецьких слів “techne” – мистецтво, майстерність, вміння, і “logos” – вчення, наука. Технологія передбачає мистецтво володіння процесом, певну послідовність операцій з використанням необхідних засобів. тобто у процесуальному розумінні технологія має дати відповідь на запитання: «Як досягти результату діяльності (з використанням чого і якими засобами)?» (Алексюк, 1998). Змішане навчання або “Blended learning” – це освітня концепція, яка комбінує традиційне навчання з дистанційними та онлайн-методами. Сутність змішаного навчання – це інтеграція кращих традиційних та інноваційних (електронних і мобільних) форм навчання, які створюють можливості для здобувачів освіти самостійно навчатися, контролювати свої темп, час і місце навчання (Закон України «Про освіту»). Причини виникнення змішаного навчання: змінами в молодіжному середовищі (покоління Z, тобто людей, які не уявляють свого життя без смартфонів та інтернету); технічний прогрес; зміна педагогічних підходів (навчати «традиційно» стає все менш ефективно) (Змішане навчання). Історія виникнення технології змішаного навчання: «відеоплейс» М. Крюгера, онлайн-курси представлені компанією Interactive Learning Centers, 2006 р. випуск «Довідника змішаного навчання» (Технологія змішаного навчання). Три елементи змішаного навчання: дистанційне навчання (Distance Learning), навчання в аудиторії (Face-to-face Learning) та навчання через Інтернет (Online Learning) (Технологія змішаного навчання). Переваги та недоліки змішаного навчання та процесу оцінювання результатів навчальної діяльності. Платформи для організації процесу змішаного навчання: Zoom, Google, Microsoft, Teams... (Змішане навчання). Сучасний стан та перспективи змішаного навчання враховуючи обмеження, які були запроваджені з початком епідемії COVID-19 та вплив повномасштабного вторгнення росії на територію України. Перешкоди на шляху організації процесу змішаного навчання в Україні зараз:

відсутність бомбосховищ у навчальних закладах, проблеми з електроенергією (можливість повного блекауту), психологічний та емоційний стан студентів та викладачів (Закон України «Про вищу освіту»). Отже, технологія змішаного навчання займає домінуючу роль у навчання в сучасному суспільстві.

Список використаних джерел

1. Алексюк, А. М. (1998). *Педагогіка вищої освіти України*. Історія. Теорія: Підручник. К.: Либідь. 224 с.
2. Закон України «Про вищу освіту» від 01.07.2014 р. № 1556–VII. Відомості Верховної Ради (ВВР). 2014. № 37–38. URL: <http://zakon4.rada.gov.ua/laws/show/1556-18>
3. Закон України «Про освіту» від 05.09.2017 року № 2145–VIII. Голос України від 27.09.2017 р. № 178-179. URL: <http://zakon.rada.gov.ua/laws/show/2145-19>
4. *Змішане навчання у закладах професійної (професійно-технічної) освіти*. (2021). Навчально-методичний посібник. Пасічник, О., Єлфімова, Ю., Чушак, Х., Шинаровська, О., Донець, А. К. 92 с.
5. *Технологія змішаного навчання в системі відкритої післядипломної освіти: підручник* (2019). за заг. ред. Олійника, В. В., ред. кол.: Касьян, С. П., Ляхоцька, Л. Л., Бондаренко, Л. В.; ДВНЗ «Університет менедж. освіти». К. 196 с.

ДІЛОВА ГРА

Технологія навчання засобами ділової гри довела свою ефективність у розвитку комунікативних компетенцій в контексті викладання та вивчення іноземної мови. Перевага ділових ігор полягає в їх здатності комплексно демонструвати знання та вміння учнів.

Проблематика ділової гри плідно досліджується як в методичному, так і у в лінгвістичному аспекті, зокрема з позиції теорії контекстного навчання. У становленні та розвитку методу ділової гри значна роль належить дослідникам сучасності А. Деркач, І. Б. Коротяєвій, Т. І. Поніманській, П. С. Нечипоренко, В. І. Рибальському, О. Г. Хоменко, П. М. Щербань (Рудоман, Харжевська, 2021).

Методика навчання ділової гри в основному базується на експериментальному та активному навчанні. Розв'язання мовленнєвих завдань створює умови для комунікативної практики студента під час гри (Quinn, 2011). Ігри також чудово підходять для студентів, які сором'язливі або стурбовані помилками. Комунікативна практика актуалізує розвиток навичок конкретно, логічно формулювати висловлення, уміти узагальнювати, знаходити аналогії, визначати пріоритети, віднаходити причини, брати участь у бесіді, діалозі, дискусії – тобто вміти слухати й чітко висловлювати свої думки. Ділова гра – «це в певному розумінні імітація професійної діяльності. У діловій грі відбувається діалог на професійному рівні, зіткнення різних думок і позицій, взаємна критика гіпотез і пропозицій, їх обґрунтування і зміцнення, що веде до виникнення нових знань та уявлень, допомагає набутти досвіду професійної діяльності. (Щербань, 1993).

Прямим освітнім результатом ділової гри є вдосконалення або оволодіння цільовою іншомовною професійно-комунікативною компетенцією на основі міждисциплінарного підходу, креативності та стратегічного мислення.

Слідом за вітчизняними науковцями проаналізуємо класифікацію ділових ігор. Для цього необхідно розрізнити деякі їх види:

1. Тренувальні ігри типу «мозкової атаки», «клубу знавців», а також тематичні розважальні ігри. Їхнє завдання полягає у тому, щоб розкрити інтереси і уяву учасників, активізувати ігрову і колективістську мотивацію.

2. Ситуативно-рольові ігри. Ці ігри включають у себе аналіз конкретних ситуацій і їх рольове програвання.

3. Конструктивно-рольові, дискусійні, проблемно-рольові ігри. Вони формують навички прийняття та ефективного виконання ділових ролей, навчання взаємодії і згуртованості, бажання брати участь у виробленні колективних рішень, у продуктивній співпраці.

4. Творчі гри. Це колективна творчість зі створення технічних, художніх, дослідницьких проєктів. Під час таких ігор у студентів розвивається творчий потенціал, їм прищеплюється ініціативність, сміливість, відповідальність, наполегливість (Коротка, Підколесна, 2021).

Висновки. Створення ігрових ситуацій для формування комунікативної компетентності студентів дасть змогу впровадити залучення студентів до вивчення мов, налагодити міжпредметні зв'язки, досягти створення мовного середовища для міжкультурного спілкування здобувачів освіти.

Але ігри слід застосовувати як практичне продовження традиційних навчальних методик, щоб забезпечити цілісність професійно орієнтованого навчання та викладання іноземної мови, розвинути майстерність професійного спілкування. Ділова гра є ефективною технологією застосування набутих знань у ситуаціях, що виникають у професійній діяльності.

Список використаних джерел

1. Коротка, Н. В., Підколесна, Л. А. (2021). Ділова гра як метод активного навчання англійській мові у закладі вищої освіти. *Теорія та методика навчання (з галузей знань)*, випуск 31. Т. 2. 35-38. DOI <https://doi.org/10.32843/2663-6085/2021/31-2.6>
2. Рудоман, О. А., Харжевська, О. М. (2021). Креативна мовна діяльність як важливий фактор підвищення ефективності викладання іноземної мови. *Перспективи та інновації науки. Серія: Педагогіка. Психологія. Медицина*, № 4, 265–281. [Посилання: https://elibrary.kubg.edu.ua/id/eprint/42747/1/Ye_YEMELYANOVA_L_%20KOLODINA_N_CHAPLINSKA_HSCI_53_1_FLMD.pdf](https://elibrary.kubg.edu.ua/id/eprint/42747/1/Ye_YEMELYANOVA_L_%20KOLODINA_N_CHAPLINSKA_HSCI_53_1_FLMD.pdf)
3. Щербань, П. М. (1993). Навчально-педагогічні ігри. Київ: Вища школа.
4. Elite Training. <https://www.elitetraining.co.uk/about-us/faqs/what-is-a-business-game>

5. Henry, A., Thorsen, C., and MacIntyre, P. (2021). Willingness to communicate in a multilingual context: part one, a time-serial study of developmental dynamics. *J. Multiling. Multicul. Dev.* 24, 31–45. DOI: 10.1080/01434632.2021.1931248
6. Quinn, C. N. (2011). *Engaging Learning. Designing e-Learning Simulation Games.* San Francisco: Pfeiffer, John Wiley and Sons, Inc. [Google Scholar](#)

Катерина Шкурко

група ЛА-321мп, факультет лінгвістики

Національний технічний університет України

«Київський політехнічний інститут ім. Ігоря Сікорського»

ПСИХОЛОГІЧНІ ЧИННИКИ ЯКОСТІ НАВЧАННЯ ІНОЗЕМНИХ МОВ У ВИЩІЙ ШКОЛІ

Актуальність вивчення психологічних аспектів засвоєння іноземної мови впливає зі змісту фахової підготовки студентів, яким передбачається глибоке знання психологічних особливостей володіння мовою.

Основне завдання викладача – допомогти студентам засвоїти теоретичні основи психології оволодіння іноземною мовою, зокрема загальні принципи оволодіння іноземною мовою, основні когнітивні процеси оволодіння нерідною мовою та інші структуровані масиви знань. А також вивчення психологічних основ сучасної методики вивчення мови, психологічні основи білінгвізму, методи дослідження особистості мовців тощо (Григор'єва, 2005).

Загальна вікова актуалізація базових знань з педагогічної психології та змісту в інших сферах освіти, умінь і компетенцій студентів, як-от вибір відповідних практичних підходів до вивчення іноземної мови, слугують основою для формування труднощів у вивченні іноземних мов різного походження, проведення психоаналізу особистості мовця та оцінки його психологічних особливостей (Лозова, 2010).

Теоретичні знання та практичні навички сприяють застосуванню цих знань у практиці викладання, перекладу, наукової та самопедагогічної діяльності.

Питання дослідження психологічних чинників навчання іноземних мов розглядалися у працях педагогів та психологів Л. Кушмар, Г. Низькодубової, К. Дук, К. Ізарда, Х. Хекхаузена (Григор'єва, 2005).

У якості першого психологічного чинника навчання іноземних мов у вищій школі розглядають мотивацію досягнення. Мотив досягнення і потреба в досягненні

проявляються в участі в діяльності, готовності докласти зусиль і досягнути найвищої продуктивності в сферах, які індивід вважає важливими. А під мотивацією досягнення розуміється прагнення вивчити іноземну мову якомога краще, розв'язувати складні завдання та досягати якомога кращих результатів у вивченні мови.

Другий чинник – це фрустрація базових психологічних потреб. Зокрема, менш успішні студенти вважають, що їхні основні потреби на заняттях іноземної мови задовольняються на нижчому рівні, ніж в успішних студентів. Як наслідок, вони мають менше можливостей вибирати для себе цікаві форми завдань і діяльності, а їхні потреби в навичках не задовольняються. Це найбільш тісно пов'язане з мотивацією досягнення. Це ускладнює адаптацію до різних освітніх ситуацій і успішне вивчення іноземної мови. Студенти, які менш успішно спілкуються з іншими, особливо з учителями, оцінюють своє спілкування як менш «тепле» (Кушмар, 2017).

Третім фактором є ступінь академічної самоефективності. Це пов'язано з успіхом у вивченні іноземної мови. Тому якщо студент переконаний, що він погано вивчає мову, і не вірить, що результати його навчання залежать від його зусиль, то, звичайно, особливо коли стикається з труднощами, цей студент не може докласти зусиль і не має достатньо проявити терпіння. Основними джерелами самоефективності є власний і опосередкований досвід – спостереження за іншими людьми, вербальні переконання, емоційний стан студента (Ліпінська, 2014).

Четвертий чинник – наполегливість у зусиллях, здатність залишатися зосередженими на своїх цілях протягом тривалого часу, незважаючи на невдачі та труднощі. За допомогою сили характеру можна передбачити досягнення успіхів у різних сферах діяльності, у тому числі у навчанні студентів. Незалежно від професії, рисою успішних людей є «абсолютна рішучість» (Лозова, 2010).

Отже, розглянуто основні психологічні чинники якості навчання іноземних мов у вищій школі. Незнання або ігнорування цих факторів з боку викладачів робить навчальну діяльність менш ефективною. У той же час дуже важливо розпізнавати за зовнішніми однаковими виявами, як-от відсутність сильного бажання вивчати іноземну мову або складнощі у вивченні мови, у випадку кожного студента вбачати індивідуальні психологічні причини та їх унікальне поєднання.

Список використаних джерел

1. Григор'єва, Т. (2005). *Особливості навчання іноземних мов*. Львів. 78 с.
2. Кушмар, Л. В. (2017). *Мотивація як необхідна складова опанування дисципліни «Англійська мова»*. К. 34 с.

3. Ліпінська, Н. (2014). *Самоефективність особистості як джерело її активності*. Одеса. 85 с.
4. Лозова, О. М. (2010). *Психологічні аспекти засвоєння іноземної мови*. К. 65 с.
5. Robbins, S. B. (2004). *Do psychosocial and study skill factors predict college outcomes?* Psychological Bulletin. P. 58.

ОСНОВНІ СКЛАДОВІ ТА МОДЕЛІ ЗМІШАНОГО НАВЧАННЯ

Традиційна освітня модель застаріла. Однак вона також є неефективною, і студенти та викладачі вже давно незадоволені системою освіти.

Уважаємо, що традиційну модель навчання можна і потрібно поєднувати з електронним навчанням. Сьогоднішнє покоління учнів відоме як "цифрове" покоління. Вони хочуть навчатися швидше, мобільніше та ефективніше. Одним із способів досягти цього є змішане навчання.

Змішане навчання передбачає поєднання онлайн і офлайн навчання в ланцюжок для створення самодостатнього і логічного уроку або теми з "навчальним досвідом" для учня. У змішаному навчанні учні застосовують теорії, вивчені онлайн, до офлайн-навчання. Воно інтегрує всі види діяльності та уроки, які відбуваються в школі, і вимагає від учнів практичного закріплення знань, які вони отримали, працюючи самостійно в Інтернеті [1].

Змішане навчання – це стандартизований, структурований і логічний навчальний план, в якому:

- студенти проходять принаймні частину курсу онлайн і контролюють час, місце, темп і послідовність виконання завдань,
- принаймні частина курсу проходить у фізичному навчальному просторі, в групах з тими самими студентами та викладачами (це є передумовою успіху змішаного навчання, оскільки веде до соціальних та адаптивних аспектів шкільного навчання),
- різні форми навчання логічно поєднуються, щоб забезпечити всебічний і успішний "навчальний досвід" [2].

Існує чотири форми змішаного навчання: ротаційне, гнучке, змішане навчання в індивідуальному темпі та збагачене віртуальне навчання.

У ротаційних моделях відбувається чергування онлайн і офлайн сегментів за певним розкладом або інструкціями викладача. Ці сегменти можуть включати завдання для невеликих груп або всього класу, групову роботу, індивідуальну роботу з викладачем і письмові завдання. Існує чотири підтипи цієї моделі: ротація станцій, ротація лабораторій, перевернутий клас та індивідуальна ротація.

Ротація станцій – це модель змішаного навчання, коли студенти працюють в аудиторії та переходять на різні станції за встановленим розкладом. Іншими словами, вони чергуються між різними видами діяльності. Однак є нюанс, що студенти повинні пройти всі станції.

Лабораторна ротація - це модель організації уроків і тем, де одна зі станцій відбувається у виділеному комп'ютерному класі, а студенти навчаються самостійно в Інтернеті [3].

Альтернативне навчання означає, що студенти чергують онлайн-заняття вдома з офлайн-заняттями в аудиторії за встановленим розкладом. Вдома вони вивчають теорію, а в класі виконують практичні завдання.

В індивідуально-ротаційній моделі всі студенти працюють і проходять станції за власним графіком. Різниця полягає в тому, що не кожному студенту потрібно проходити кожну станцію.

Розглянувши всі варіації ротаційної моделі, перейдемо до основної моделі змішаного навчання. У гнучкій моделі навчання відбувається переважно через інтернет. Кожен має власний розклад, а кількість викладачів може змінюватися. Однак ця модель вимагає високого рівня саморегуляції студентів [3].

Самостійна модель частково передбачає онлайн-навчання. Студенти обирають певні курси та проходять їх онлайн. Різниця з традиційною дистанційною освітою полягає в тому, що таким чином студенти відвідують лише один курс. Збагачена модель віртуального навчання передбачає, що студенти обирають конкретні курси та відвідують їх дистанційно. Студенти можуть проходити онлайн-курси як вдома, так і в навчальному закладі. Це відрізняється від "самонавчання", де студенти денної форми навчання не обирають лише один курс, і від "перевернутого класу", де студенти не присутні в навчальному закладі щодня [3].

Ця модель корисна у випадках, коли школа зруйнована або пошкоджена внаслідок бойових дій, але має цифровий центр або інший простір, де можна проводити окремі заняття з учнями.

У випадках, коли в школі є потреба та можливість організувати змішане навчання, необхідно визначитися з моделлю, яку використовуватиме заклад. Закон не прописує форму змішаного навчання, тому якщо школа організовує змішане навчання, то це буде очна форма з використанням технологій дистанційного навчання.

Список використаних джерел

1. Ващенко, Г. (1997). *Загальні методи навчання*. Українська Видавнича Спілка.
2. *Змішане навчання - Методичний навігатор*. (б. д.). URL: <https://sites.google.com/a/lyceum2.cv.ua/metodicnij-navigator/metodicni-materiali/zmisane-navcanna>
3. EdEra R&D. *Моделі змішаного навчання: особливості, поради, успішні приклади*. URL: <http://blog.ed-era.com/modieli-zmishanogho-navchannia/>

СЕКЦІЯ: МОВА ТА ПЕРЕКЛАД

Вороніна Катерина

Група ла-321м, факультет лінгвістики

Національний технічний університет України

«Київський політехнічний інститут ім. Ігоря Сікорського»

Науковий керівник

професор кафедри КТППМ С.С. Коломієць

ОСОБЛИВОСТІ ФАХОВОЇ МОВИ МЕДИЧНОЇ ТЕХНІКИ

У сучасному світі фахова мова є невід'ємною частиною комунікації в різних сферах людської діяльності - від науки та техніки до права та мистецтва. Знання спеціалізованої термінології та граматичних правил стають ключовими для ефективного спілкування фахівців певної галузі та розуміння інших людей, що працюють у тій же галузі. Недостатнє володіння фаховою мовою і неправильне використання якої може мати серйозні наслідки.

Формулювання поняття фахової мови залежить від специфіки дисципліни та сфери застосування. Наприклад, фахова мова в медицині містить багато термінів та фраз, що стосуються певних процедур та лікарських засобів, тоді як фахова мова в праві містить багато лексичних одиниць, що стосуються законів та судових рішень. Фахова мова характеризується спеціалізованістю та науковістю, що дозволяє використовувати її для передачі та викладення специфічної інформації, та досліджень у конкретних галузях знань. Вона включає в себе спеціальну термінологію, лексику та граматику, що нечасто зустрічаються у нашому повсякденному мовленні.

У фаховій мові біомедичної інженерії, яка є однією з галузей знань, медична техніка має центральне значення. Вона є необхідною складовою більшої частини медичних процедур та досліджень, таких як діагностика, лікування, реабілітація та моніторинг стану хворих. Крім того, медична техніка поєднує в собі різноманітні інженерні дисципліни, такі як електроніка, механіка, комп'ютерна техніка та інші, і потребує широкого спектру знань та компетенцій в області інженерії. Важливість медичної техніки стає особливо очевидною в контексті біомедичної інженерії, оскільки біомедичні інженери зосереджені на застосуванні

інженерних принципів та технологій для вирішення медичних проблем та поліпшення здоров'я людей.

Важливим аспектом розробки медичної техніки є написання якісних наукових статей та інструкцій, що містять докладний опис техніки та її застосування. Ці документи мають свої особливості і значення для передачі фахових знань. У контексті біомедичної інженерії важливо розглянути лінгвокогнітивні та жанрово-стилістичні особливості жанру інструкції та наукової статті. Інструкція є жанром, спрямованим на передачу короткої, чіткої та точної інформації щодо виконання певної дії чи процесу. У цьому жанрі використовуються короткі, прості речення та спеціальна термінологія, що пов'язана з конкретною сферою діяльності. Інструкції часто використовують зображення, схеми та інші графічні засоби для кращого розуміння процесу. Окрім того, у них зазвичай немає застосування емотивно забарвлених слів або фраз.

Навпаки, наукова стаття є жанром, який передбачає детальне описання досліджень та їх результатів. Цей жанр має більш складну структуру, що включає такі елементи, як вступ, методи дослідження, результати, обговорення та висновки. У наукових статтях використовуються складні речення та спеціалізована термінологія, що відображає наукову специфіку теми. Часто використовуються скорочення та символи для економії місця та зручності використання. Наукові статті також можуть містити посилання на інші наукові дослідження та джерела.

Отже, інструкція та наукова стаття мають різні жанрово-стилістичні особливості, що відображають їх призначення та специфіку.

У біомедичній інженерії, як і в багатьох інших наукових галузях, використовуються спеціальні терміни, які поєднують медичні та технічні аспекти. Наприклад, термін "електрокардіограма" поєднує медичний термін "кардіограма", що означає запис електричної активності серця, з технічним терміном "електро", що вказує на використання електрики для отримання запису. Аналогічно, термін "магнітно-резонансна томографія" поєднує медичний термін "томографія", що означає отримання зображення внутрішньої структури тіла, з технічним терміном "магнітно-резонансна", що вказує на використання магнітного поля та радіохвиль для отримання зображення. Такі поєднання медичних та технічних термінів допомагають точніше описувати технічні характеристики медичних приладів та процедур, а також полегшують спілкування між медичними та технічними фахівцями.

Список використаних джерел:

1. Гуцал, Н. (2015). Фахова мова як засіб комунікації в наукових дослідженнях. *Наукові праці Національного університету «Острозька академія»*. Серія: Філологічна, 2(60), 19-23.
2. Компанієць, А. В., Компанієць, І. А. (2019). Медична техніка в біомедичній інженерії: проблеми та перспективи. *Інформаційні технології в освіті, науці та промисловості*, 1(2), 47-54.
3. Матвієнко, В. (2018). Лінгвокогнітивні та жанрово-стилістичні особливості інструкцій як виду ділового дискурсу. *Наукові записки Ніжинського державного університету ім. Миколи Гоголя*. Серія: Філологічні науки, 1(74), 75-77.
4. Шевчук, І. В. (2016). Термінологічні особливості медичної техніки. *Наукові записки Тернопільського національного педагогічного університету ім. Володимира Гнатюка*. Серія: Педагогіка, 2(39), 203-208.

ФУНКЦІОНУВАННЯ ІНФІНІТИВА У ЗАГОЛОВКАХ НОВИНИХ ПОВІДОМЛЕНЬ В УКРАЇНСЬКІЙ І БРИТАНСЬКІЙ ПРЕСІ

Інфінітив як в українській, так і в англійській мовах, є безособовою формою дієслова, яка виражає значення дії, стану або процесу і має характеристики дієслова і іменника. Проте збіг між українським і англійським інфінітивами є лише частковим, адже вони відрізняються і за кількістю форм, і за спектром своїх синтаксичних функцій. А наявні в англійській мові інфінітивні комплекси не мають прямих граматичних відповідників в українській мові.

Оскільки способи перекладу інфінітива залежать від його функції в реченні (Карабан, 2004), набуває актуальності зіставний аналіз функціонування інфінітива в різних типах дискурсу з метою виявлення спільних рис і специфічних особливостей.

Це зумовлює актуальність нашої розвідки, метою якої є зіставний аналіз функціонування інфінітива в заголовках новинних повідомлень англійськомовних і українськомовних газет. Мета дослідження визначає його завдання: проаналізувати частотність вживання інфінітива в заголовках новинних повідомлень англійськомовних і українськомовних газет, встановити в яких синтаксичних функціях вживається інфінітив у газетних заголовках, виявити схожість і відмінності у вживанні інфінітива в англійськомовних і українськомовних газетних заголовках.

Джерелом відбору матеріалу дослідження стали інтернет-версії британської газети «The Guardian» і української газети «Українська правда». Було проаналізовано 1478 заголовків новинних повідомлень, опублікованих у «The Guardian» у листопаді і грудні 2022 року, і 4103 заголовки новинних повідомлень, опублікованих в «Українській правді» у грудні 2022 року. З них шляхом суцільного добирання було виділено 437 англійськомовних і 448 українськомовних заголовків з інфінітивом, які стали фактичним матеріалом дослідження.

Аналіз відібраного матеріалу показав, що інфінітив вживається в заголовках англійськомовних новинних повідомлень приблизно утричі частіше, ніж у заголовках новинних повідомлень українською мовою: інфінітив містили 30 % англійськомовних і лише 11 % українськомовних заголовків. Найчастотнішою за вживанням у досліджуваних заголовках формою англійського інфінітива є Simple Active (93,2 %). Частотність інших форм значно

нижча: Simple Passive – 5,7 %, Perfect Active – 0,8 % і Continuous Active – 0,3 %. Форм Perfect Passive та Perfect Continuous Active виявлено не було.

Англійський інфінітив вживається у заголовках переважно з часткою *to*. Частка «голих» інфінітивів становить лише 20,4 % вибірки.

І в українськомовних, і в англomовних газетних заголовках інфінітив вживається у функціях підмета, частини присудка, додатка, означення і обставини, а також головного члена односкладних речень.

В українськомовних заголовках інфінітив найчастіше виступає у ролі частини присудка (45,6 %), здебільшого складеного дієслівного (85,3 % від усіх інфінітивів у цій функції). Майже так само часто він виконує функцію додатка (43,2 %). У ролі означення і обставини інфінітив з'являється однаково рідко (5,3 % і 5,3 %), а в ролі підмета ще рідше (0,7 %).

Як і в заголовках «Української правди», у заголовках «Guardian» інфінітив найчастіше виконує функцію частини складених присудків різних типів (44 % від загальної кількості інфінітивів), переважно дієслівних модальних (60 %) і складених іменних (37,7 %). Майже однаково часто інфінітив з'являється в ролі додатка, означення і обставини (відповідно 14,8 %, 14,4 % і 14,6 % від загальної кількості інфінітивів). А вживання інфінітива у функції підмета характеризується найменшою частотністю (6,2 %), як і в англійській мові.

На відміну від українського інфінітива, його англійський еквівалент може утворювати вториннопредикативні структури, які виявлено у 14,1 % заголовків із інфінітивом, зокрема об'єктний предикативний інфінітивний зворот (5,6 %), суб'єктний предикативний інфінітивний зворот (6,1 %), інфінітивна конструкція з прийменником *for* (2,4 %).

В обох газетах наявні заголовки у формі інфінітивних речень, проте вони є частотнішими в українськомовних публікаціях (1,8 % і 7,8 % від загальної кількості заголовків з інфінітивом відповідно).

Отже, здійснена розвідка дозволила виявити як схожість, так і розбіжності, що характеризують вживання інфінітива в заголовках українських і британських газет. Хоча синтаксичні функції цієї безособової форми в українськомовних і в англomовних заголовках частково співпадають, частотність вживання інфінітива в українськомовних заголовках менша.

Список використаних джерел

Карабан, В. І. (2004). *Переклад англійської наукової і технічної літератури. Граматичні труднощі, лексичні, термінологічні та жанрово-стилістичні проблеми*. Вінниця: Нова книга.

Анастасія Данилюк

*студентка I курсу магістратури, факультет лінгвістики
Національний технічний університет України
«Київський політехнічний інститут ім. Ігоря Сікорського»
Науковий керівник: канд. філол. наук, доц. Борбенчук І. М.*

ЛІНГВОСТИЛІСТИЧНІ ОСОБЛИВОСТІ АНГЛОМОВНИХ ПОЛІТИЧНИХ ПРОМОВ БОРИСА ДЖОНСОНА

Політичний дискурс є важливою складовою суспільного життя, що допомагає формувати громадську думку й впливати на прийняття важливих рішень на державному рівні (Нечипоренко, 2019). Лінгвостилістичні особливості англomовного політичного дискурсу (характерна лексика, граматичні конструкції, стилістичні фігури) неодноразово ставали предметом дослідження сучасних наукових студій (А. Белова, В. Жаворонкова, Г. Жуковець, В. Нечипоренко, Г. Рябокoнь, Г. Хацер тощо).

Дискурс першочергово спрямований на те, аби переконати аудиторію, тому промовець завчасно передбачає та враховує систему поглядів потенційного інтерпретатора з метою модифікувати його подальші наміри, думки, бачення й безумовно мотивацію слухачів (Жаворонкова, Хацер, 2022). Завдяки такій стратегії здійснюються неочікувані, фігуративні переходи від прямих тверджень до переносних, що досягається використанням метафор, епітетів іронії, спеціальної інтонації, еліпсису, номіналізації тощо. Також специфікою політичного дискурсу є вживання складних та технічних термінів, що можуть бути складними для розуміння звичайними читачами або слухачами (Жаворонкова, Хацер, 2022).

Промови британського політичного діяча Бориса Джонсона вирізняються гостротою, аргументованістю та впливом на аудиторію. Офіційність і обізнаність у певних сферах він демонструє через низку вузькоспеціалізованих термінологічних одиниць, що стосуються міжнародних відносин й економіки (*“to vote”* голосувати; *“manifesto commitment”* маніфест-зобов'язання; *“economic strength”* економічний потенціал; *“capitalism”* капіталізм; *“sovereign european country”* суверенна європейська держава; *“Conservative party”* Консервативна партія) (Johnson, 2022) та використанням формальної лексики (*“henceforth”* (Johnson, 2022) віднині; *“therefore”* (Johnson, 2019) таким чином; *“malevolence”* (Johnson, 2022) недобррозичливість; *“leverage”* важіль впливу (Johnson, 2019); *“negotiation”* (Johnson, 2022) переговори). Для захоплення уваги слухачів Б. Джонсон застосовує широку фігуративну палітру метафори, зокрема, порівнює чиновників із

слугами (“*public servants*”) (Johnson, 2022), ототожнює себе із ракетоносієм (“*let me say that I am now like one of those booster rockets that has fulfilled its function*”) (Johnson, 2022), називає непереборне бажання українців здобути перемогу квіткою, цвітінням якої захоплюється увесь світ (“*...something beautiful is blooming and it's a flower that the whole world can see and admire, and that is the unconquerable will of the ukrainians to resist*”) (Johnson, 2022).

Під час виголошення промов політик вдається до ідіоматичних і фразеологічних висловлювань, що сприяють встановленню контакту із аудиторією, формують емоційне ставлення до промовця (Нечипоренко, 2019). Такі фразеологічні одиниці створюють образ харизматичного лідера (“*them's the breaks*”) (Johnson, 2022) *отакі нуроги*; “*get Brexit done*”, “*do or die*” (Johnson, 2019) *пан або пронав*). Крім того, застосовує гру слів, як-от, змішування декількох мов в одному висловлюванні (“*Hasta la vista, baby*”) (Johnson, 2022) (іспанська + англійська), “*Добрий день, everybody!*” (українська + англійська).

Отже, для переконання й досягнення успіху Борис Джонсон у політичних промовах вдається до лінгвостилістичних прийомів (спеціальна й офіційна лексика, стилістичні й фразеологічні засоби), що вказують на його харизму, лідерський потенціал і велику популярність перед аудиторією.

Список використаних джерел

1. Жаворонкова, В. В, Хацер, Г. О. (2022). Особливості англومовних політичних промов та їх перекладу українською мовою. Вчені записки ТНУ ім. В. І. Вернадського. Серія: Філологія. Журналістика. С. 202–207.
2. Нечипоренко, В. О. (2019). Лінгвостилістичні особливості сучасного англومовного рекламного дискурсу. Збірник наукових праць VII Міжнародної науково-практичної конференції. Вінниця : РВВ ВТЕІ КНТЕУ. Ч. 3. С. 337–344.
3. Johnson, B. (2019). Boris Johnson pledges to 'get Brexit done' within weeks of re-election. URL: https://www.youtube.com/watch?v=Lc1_nYlsj1Q
4. Johnson, B. (2022). ‘Them's the breaks,’ says Boris Johnson. URL: <https://www.youtube.com/watch?v=yOhaLEyOPE8>
5. Johnson, B. (2022). Boris Johnson's final speech as Prime Minister. URL: <https://www.youtube.com/watch?v=3MwjS8zJfws>
6. Johnson, B. (2022). Prime Minister Boris Johnson gives a speech in Ukraine. URL: https://www.youtube.com/watch?v=ZtsOxSZq_Do

Діана Сацюк

ЛА-21мп, факультет лінгвістики

Національний технічний університет України «Київський політехнічний інститут ім.

Ігоря Сікорського»

Науковий керівник: канд. пед. наук, доц. Тікан Я.Г..

ПРАГМАТИЧНИЙ ПОТЕНЦІАЛ НОМІНАТИВНИХ РЕЧЕНЬ СУЧАСНОГО АНГЛОМОВНОГО КІНОСЦЕНАРІЮ

Розглядаючи прагматичну роль економічного терміна у дитячому мультиплікаційному фільмі, слід зазначити, що з особливостей кінотексту як із видів художнього тексту, він здатний наділяти термін додатковими конотаціями.

Так, наприклад, у тексті дитячого анімаційного фільму найбільш широко реалізуються номінативна та атрактивна функції спеціальної лексики: економічні терміни дають назви явищам та предметам, які відсутні у свідомості дитини, лексеми спеціального характеру використовуються для привернення уваги глядача до ситуації чи персонажа. Особливе значення також має декоративна функція: для маленького глядача причетність до світу дорослих у вигляді складних і малозрозумілих слів створює додаткову емоційну забарвлення, привносить неповторний колорит [3, с. 56].

Економічні вкраплення можуть виконувати демонстративну функцію у випадках, коли спеціальні слова використовуються персонажами з метою дистанціюватися від тих, хто не володіє подібними термінами, що дозволяє приховати певну інформацію або продемонструвати власну перевагу. Функція мовної компетентності щодо спеціальної лексики в дитячому анімаційному фільмі заснована на сформованій у дорослого і мовної компетенції, що формується у маленького глядача, яка виражається в здатності реципієнта розуміти, а потім висловлювати необхідну кількість правильно сформульованих фраз або речень.

Виходячи з наведеного аналізу компонентних, контекстуальних, лінгвостилістичних та прагматичних характеристик економічних термінів, можна виділити такі особливості прагматичних функцій, які притаманні спеціальній лексиці економічного характеру в тексті дитячого кінодіалогу.

1. Виконують функцію безпосереднього відображення дійсності, називають професійні реалії, процеси, властивості. При цьому вони виступають у своєму номінативному значенні: They worked in a department called “Marketing”; And to view them he charges no fee! .

2. Мають великий прагматичний потенціал, що дозволяє їм одночасно виступати у

кількох функціях. Так, поряд з номінативною функцією можуть бути реалізовані атрактивна та декоративна функції: „Today I can hunt for tax exemptions“ [1].

У цьому прикладі економічний термін *tax exemptions* виступає як у своєму прямому, номінативному значенні, а й є елементом мовної гри, обігруючи слово “*hunt*”, привертаючи увагу глядача до незвичайного поєднання слів і створюючи у своїй комічній ефект [1, с. 125].

Спеціальні слова можуть бути не так інформативними, як прагматичними. Асоціюючись з дорослим серйозним життям, вони підвищують як значущість самої комунікативної ситуації, так і статус самого комуніканта, який використовує дане вкраплення. Використовуються як створення певної мовної ситуації: «*Prince Naveen: No, no, no my parents are fabulously wealthy! But they cut me off for being a...*». У цьому прикладі через багатозначність слова “*cut*” використовуваний термін “*cut off*” додає конотації і драматизму, і стриманості, у сцені, коли принц скаржитья життя [2, с. 21].

Можуть використовуватися в переносному образному значенні, створюючи певний емоційний фон. «*He set up his office... He conducted meetings.*» У цьому прикладі терміни «*conduct meetings*» і «*set up his office*» використані з метою посилення іронії за участю відеоряду.

Можуть виступати як мовної характеристики персонажа. Найчастіше їх вживають персонажі, що представляють структури влади, створюючи тим самим певну дистанційність учасників комунікації: «*Unfortunately, lying on federal form is a punishable offense. Five years jail time*», – і навіть персонажі-антагоністи: «*...far too few of your sinister plots turning a profit*». Ефект дистанційності відбувається завдяки семантичному ускладненню висловлювання, коли номінативний сенс поєднується з прагматичним ефектом обвинувачення [20, с. 8]. Вживання у мовленні економічних термінів може розглядатися як ознака високої компетенції персонажа, що володіє такими складними словами, його солідного статусу і, таким чином, демонструвати перевагу того, хто говорить над іншими учасниками комунікації.

На основі наведеного аналізу можна зробити висновок, що спеціальні терміни в тексті кінодіалогу становлять певну значущість як матеріал для подальшого дослідження у зв'язку з тим, що дана лексика:

– в інформаційно-пізнавальній якості має певну ілюкативну силу впливу на юного глядача, впливаючи формування картини світу [2, с. 33];

– у художньо-стилістичному аспекті створює певну ситуацію спілкування, максимально наближає її до реальності, а також надає емоційного забарвлення висловлюванню, збагачуючи його додатковими конотаціями [4, с. 9];

– у предметно-логічному ракурсі виконує дескриптивну та номінативну функції;

– у педагогічному сенсі сприяє когнітивному і мовленнєвому розвитку глядача, спонукає його до семантизації незнайомих слів і виразів, становлення соціальних і комунікативних навичок, впливає на емоційну сферу, тим самим підвищуючи інтерес глядача до фільму, підсилюючи бажання дитини, створюючи інтригуючий чи гумористичний ефект [1, с. 133].

Список використаних джерел

1. Коваль Л. М. Співвідношення формально-синтаксичних і семантико-синтаксичних ознак простого головного компонента номінативного речення в українській мові. *Вісник Донецького національного університету Серія Б. Гуманітарні науки* 1-2. 2020. С. 125-133.
2. Коцюба, З. Г. Семантична структура номінативних речень англійської та української мов. *Мовознавство*. 2020. С. 21-33.
3. Кривенко, В. М. *Особливості перекладу односкладного речення в художній літературі*. 2019. С. 59-60.
4. Мірченко, М. В. *Односкладність, неповнота, еквівалентність простого речення*. 2018. С. 8-9.

Єлизавета Костиріна

група ЛА-21мп, факультет лінгвістики

Національний технічний університет України

«Київський політехнічний інститут ім. Ігоря Сікорського»

ПЕРЕКЛАД ЛІНГВІСТИЧНИХ ЛАКУН В МІЖКУЛЬТУРНІЙ КОМУНІКАЦІЇ

Проблема перекладу лінгвістичних лакун у міжкультурній комунікації полягає в тому, що в лексичній системі однієї мови можуть бути відсутні еквіваленти для позначення того чи іншого поняття в іншій мові, що обумовлює необхідність інтерпретації за допомогою аналогічного терміну або концепту, яке найкраще відповідає оригіналу. Лакуни, які унеможливають точний переклад значення терміну без втрати частини інформації, можуть бути пов'язані з культурними, історичними, технічними факторами і потребують використання перекладацьких стратегій.

На думку Антохіної, для вирішення цієї проблеми необхідно чітко класифікувати види лакун та способи їх елімінування. Зазначається, що лінгвістичні лакуни поділяються на чотири групи. Абсолютні лакуни не мають жодних еквівалентів. Наприклад, власні імена (назва компанії «Google» – «Гугл», назва футбольного клубу «Manchester United» – «Манчестер Юнайтід»), географічні назви (назва гірського масиву «the Alps» – «Альпи», назва річки «Mississippi» – «Міссісіпі»). Відносні лакуни мають спільність понять, які висловлюються порівнюваними словами. Наприклад, «окріп» – «boiling water», «встигати» – «to have time». Векторні лакуни – це лексично фіксовані поняття в мові, які виявляються ширше відповідних понять іншій мові. Наприклад, «quality time», «small talk». Стилiстичні лакуни виділяються на підставі відсутності в одній з мов слова (або фразеологізму), що має таке ж стилістичне забарвлення, що і слово з ідентичним значенням в іншій мові. Наприклад, «crystals» – «очі», «You never know what you can do till you try» – «Очі бояться, а руки роблять» (Анохіна, 2011).

Кочерган зазначає, що лакуни є перешкодою в процесі міжкультурної комунікації, оскільки вони ускладнюють розуміння між співрозмовниками, а отже потребують коректного елімінування, тобто делакунізації. Міжмовні лакуни-прогалини вважаються умовними бар'єрами для комунікативної ефективності та якості інтерпретації інформації (Кочерган, 1999).

У лінгвістичному словнику термін «елімінування» описується як процес вилучення, усунення певної мовної одиниці зі системи мовлення. Елімінування може стати одною з причин культурних або соціальних змін, наприклад, якщо деякий граматичний елемент стає

застарілим або не відповідає новим культурним стандартам. Один із прикладів елімінації в сучасній англійській мові – це відмова від вживання деяких слів та виразів, які раніше вважалися прийнятними або популярними, але застаріли або стали несприйнятливими для сучасного способу мовлення. Наприклад, деякі слова та вирази, які використовувалися у 20-30-х роках ХХ століття, такі як “jolly good” (дуже добре), “old chap” (старий приятель). Крім того, в сучасній англійській мові елімуються деякі застарілі слова та вирази, які можуть вважатися образливими або не відповідати новим культурним стандартам. Наприклад, слова “negro” та “colored” (коли вони використовуються для позначення афроамериканців) замінюють на більш сучасні та прийнятні терміни, такі як “Black” та “African American” (Крижко, 2005).

Існують дві основні стратегії елімінації. Заповнення лакуни, тобто розкриття термінологічного поняття, що належить до чужої для реципієнта культури. Наприклад, «вишиванка» – “traditional Ukrainian embroidered shirt”, «писанка» – “Easter egg with an applied ornament-drawing in the traditional culture of the Slavic people”. Компенсація – фіксація поняття, використання альтернативних способів комунікації для заповнення прогалини в знаннях мови. Наприклад, використання жестів, міміки, малюнків, або інших візуальних засобів, щоб передати повідомлення при відсутності коректного еквіваленту. Використання синонімів, близьких слів для заміни термінів. Наприклад, «метеорологія» – «наука про погоду» (Анохіна, 2015).

Крім того, існують інші способи перекладу лакун. Наприклад, транскрипція – точне передавання на письмі звуків мови допомогою умовних літер – або транслітерація – заміна літер однієї писемності літерами іншої писемності, незалежно від їхньої вимови (“obstruction” – «обструкція», “Bitcoin” - «Біткоїн»). Однак, ЛО «Bitcoin» елімується за допомогою описового перекладу, наприклад, «цифрова валюта, з децентралізованою електронною платіжною системою». Калькування – запозичення іншомовних слів, виразів, фраз буквальною перекладом відповідної мовної одиниці, а також результат цих запозичень: слова, вирази та фрази (“backbencher” – «задньолавочник»). створення відповідностей-аналогів (“drugstore” – «аптека»), конкретизація або генералізація («нога» – “foot”, “leg”; «вогонь», «пожежа» – “fire”; «чашка», «кубок» – “cup”), нейтралізація або емпфаза (“hearty”, “cordial” – «серцевий»; “sunny”, “solar” – «сонячний») (Dellinger, 1995).

Лінгвістичні лакуни утворюються через зіставлення мов та культур, отже, для коректного перекладу необхідно не тільки володіти мовами на доскональному рівні, а й відчувати стилістичне та емоційне забарвлення тексту оригіналу, бути обізнаним в культурах мов. Проблема перекладу лінгвістичних лакун постає досить гостро і потребує безперервного, постійного дослідження лексичних систем мов та пошуку рішень лінгвістів

та культурологів, які в майбутньому можуть полегшити процес міжнародної комунікації та перекладу. Одним зі шляхів розв'язання проблеми може стати більш тісна співпраця на інтернаціональному рівні. Завдяки цьому в мові буде з'являтися менша кількість лакун, а вже наявні стане значно легше елімінувати.

Список використаних джерел

1. Анохіна, Т. О. (2011). Категорія лакуарності у контексті суміжних понять. *Вісник Київського лінгвістичного університету*. Серія «Філологія». Київ: Вид. центр КНЛУ. Т. 14, № 2. С. 8–15.
2. Анохіна, Т. О. (2015). Lacunae interms of scholars: the brief overview. *Філологічні трактати: науковий журнал*. Суми: СумДУ, Т. 7, № 1. С. 7–11.
3. Кочерган, М. П. (1999). До питання про безеквівалентну лексику і лакуни та способи їх компенсації. *Проблеми зіставної семантики*. Збірник статей за доповідями Міжнародної наукової конференції з проблем зіставної семантики, 23–25 вересня 1999 р. / відп. ред. М. П. Кочерган. Київ: Вид. центр КНЛУ. С. 42–45.
4. Крижко, О. А. (2005). Лакуни в українській мовній картині світу. *Актуальні проблеми слов'янської філології: міжвуз. зб. наук. ст.* Серія: Лінгвістика і літературознавство / НАН України, Бердян. держ. пед. ун-т, Ін-т л-ри ім. Т. Г. Шевченка НАН України; редкол. В. А. Зарва (голов. ред.) та ін. Бердянськ: БДПУ. Вип. 10. С. 171–178.
5. Dellinger, B. (1995). Using the Lacuna to Detect Implicitness in Commercial News Broadcasts. *Lacunaology Studies in Intercultural Communication* / eds.: H. Schröder et al. Munich: Iudicium Verlag. P. 48–77.